Suomi Finland 100

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO
SUOMEN VALTUUSKUNTA

TOIMINTAKERTOMUS

2016

K 4/2017 vp

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS

2016

HELSINKI 2017

ISSN 1237-0584

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO
Suomen valtuuskunta

Eduskunnalle

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta antaa oheisen kertomuksen neuvoston toiminnasta vuonna 2016. Kertomuksessa selostetaan neuvoston istuntoja toimintavuoden aikana sekä esitetään katsaus Suomen valtuuskunnan yleiseen toimintaan vuoden aikana.

Helsingissä 15. helmikuuta 2017
Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta

Juho Eerola
puheenjohtaja

Mari Herranen
sihteeri

Sisällys

1. Tiivistelmä ... 5
2. Suomen valtuuskunnan toiminta ... 6
    Suomi isännöi tammikuun kokoukset Helsingissä ... 6
    Suomen valtuuskunta 60 vuotta mukana Pohjoismaiden neuvostossa ... 7
    Jäsenaloite kansalliskielistä ... 8
    2.1 Puheenjohtajuus Pohjoismaiden neuvostossa ... 8
    Valmistautuminen Suomen puheenjohtajuuteen Pohjoismaiden neuvostossa 2017 ... 9
    Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2017 presidentti ja varapresidentti ... 9
    Suomen puheenjohtajuusohjelman teemat ja toteutus ... 10
    2.2 Rajaesteiden poistaminen ... 11
    2.3 Kirjalliset kysymykset ... 11
    2.4 Poliittiset dialogit ... 12
3. Pohjoismaiden neuvosto kansainvälisillä areenoilla ... 13
    3.1 Pohjolan ääni maailmalla – Pohjola ja G20 ... 13
    3.2 Pohjoismaiden neuvosto ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ... 14
    Pääministerien huippukokous ... 15
    3.3 Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö ... 16
    Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö ... 16
    Puolustuspoliittinen yhteistyö ... 17
    3.4 Itäinen yhteistyö ... 18
    Pohjoismaiden neuvoston Venäjä-raportoijan vierailu Moskovassa ... 19
    Valko-Venäjä seminaari ... 19
    3.5 EU-yhteistyö ... 20
    Pohjoismaiden neuvoston toimisto Brysseliin ... 21
    3.6 Muu kansainvälinen yhteistyö ... 21
    Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen välinen yhteistyö ... 21
    Itämeriyhteistyö ... 22
    Pohjoismaiden arktinen yhteistyö ... 22
4. Muu alueellinen yhteistyö ... 23
    Yhteistyö Saksan kanssa ... 23
    Saamelaisten asema vahvistumassa Pohjoismaiden neuvostossa ... 23
    Yhteistyö Schleswig-Holsteinin kanssa ... 24
    Färsaarten hakemus Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston jäseneksi ... 24
5. Liikkuvuus Pohjolassa ... 25
    Pohjoismainen liikennepoliittinen yhteistyö ja pyöreän pöydän keskustelu liikenneministereiden kanssa ... 25
6. Muut asiat ja teemat ... 27
    6.1Pohjoismaiset työmarkkinat ... 27
    6.2 Pohjoismainen ilmastopolitiikka ... 28
    6.3 Yksintulevat ja alaikäiset turvapaikanhakijat ... 29
7. Pohjoismaisen yhteistyön budjetti ... 30
    Pohjoismaiden neuvoston budjettityö ... 31
LIITE 1 Suomen valtuuskunta 2016 ... 32
LIITE 2 Esitykset, suositukset ja sisäiset päätökset 2016 ... 35
LIITE 3 Pohjoismaiden neuvoston palkinnot 2016 ... 41
LIITE 4 Suomen puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden neuvostossa 2017 ... 42

Puolueiden nimilyhenteet:

kd	Suomen Kristillisdemokraatit
kesk	Suomen Keskusta
kok	Kansallinen Kokoomus
ps	Perussuomalaiset
r	Ruotsalainen Kansanpuolue
sd	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
vas	Vasemmistoliitto
vihr	Vihreä Liitto
Lib	Liberalerna på Åland
ÅC	Åländsk Center
ÅF	Ålands framtid
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. TIIVISTELMÄ

Kertomusvuonna 2016 Pohjoismaiden neuvoston (PN) puheenjohtajana toimi Tanska. Tanskan puheenjohtajuuskauden ohjelman pääteema oli *Hyvä naapuruus* ja puheenjohtajuusvuoden aikana keskityttiin kolmeen pääaiheeseen: pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön, pohjoismaiseen terveysalan yhteistyöhön ja pohjoismaiseen matkailualan yhteistyöhön. Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN), eli hallitustenvälisen virallisen pohjoismaisen yhteistyön kertomusvuoden puheenjohtajana toimi Suomi. Suomen PMN:n puheenjohtajuuskauden pääteemoja olivat vesi, luonto ja ihmiset. Suomen valtuuskunta seurasi aktiivisesti Suomen PMN:n puheenjohtajuusvuoden prioriteettien ja projektien toteutusta.

Suomen valtuuskunnan työtä on kertomusvuonna erityisesti leimannut valmistautuminen Suomen ensi vuoden puheenjohtajuuteen PN:ssa. Puheenjohtajuus tarkoitta muun muassa, että neuvoston työtä johtaa suomalainen presidentti ja varapresidentti ja että PN:n täysistunto järjestetään Suomessa 2017. Suomen PN-valtuuskunta on laatinut määrätietoisen puheenjohtajuusohjelman, jonka sisältö on esitelty PN:lle kertomusvuoden täysistunnossa. Suomen puheenjohtajuusohjelman kolme pääteemaa ovat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola sekä Verkostoituva Pohjola. Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa on pohjoismaisten rajaesteiden poistaminen. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teema *Yhdessä – Tillsammans* näkyy vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa.

Suomen valtuuskunta isännöi PN:n puolueryhmä, puheenjohtajisto- ja valiokuntakokouksia eduskunnassa kertomusvuoden tammikuussa. Kokousten yhteydessä huomioitiin Suomen 60-vuotinen taival PN:ssa yhteisessä kokouksessa, jonka teemana oli *Historian merkitys pohjoismaiselle yhteistyölle tänään ja huomenna.*

Kertomusvuonna näkyi selvästi PN:n aktiivinen työ kansainvälisillä areenoilla ja läheinen yhteistyö monien Pohjolan ulkopuolella toimivien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa. PN:ssa keskusteltiin Pohjolan roolista maailmalla, muun muassa Pohjoismaiden suhteista G20-mainhin ja EU-yhteistyön tiivistämisestä. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet nousivat Kööpenhaminan täysistunnon pääteemaksi, ja PN kävi Pohjoismaiden pääministerien kanssa keskustelua siitä, miten Pohjoismaat voivat edistää tavoitteiden saavuttamista Pohjolassa. PN jatkoi tiivistä yhteistyötä useiden alueellisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa, muun muassa Itämerta, arktista aluetta sekä pohjoista ulottuvuutta koskevissa kysymyksissä. Kertomusvuoden aikana monet alueelliset yhteistyöjärjestöt ovat myös pyrkineet vahvistamaan yhteyksiään neuvostoon.

Kertomusvuosi koetteli vapaata liikkuvuutta Pohjolassa. Ruotsin ja Tanskan käyttöönottamat väliaikaiset rajatarkastukset puhuttivat erityisesti alkuvuodesta ja ne olivat vahvasti läsnä huhtikuussa jäljestetyssä PN:n teemaistunnossa. Vaikka rajatarkastukset jatkuivat koko kertomusvuoden ajan, PN:ssa valitseva yleinen näkemys oli, että pakolaiskysymys on pyrittävä ratkomaan tiivistämällä pohjoismaista- ja EU-yhteistyötä ja että pyrkimyksenä on lopettaa Pohjoismaiden väliset rajatarkastukset.

2. SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Valtuuskunnalla oli kertomusvuoden aikana seitsemän kokousta, joissa käsiteltiin PN:lle ja valtuuskunnalle ajankohtaisia aiheita, kuten yhteispohjoismaisia työmarkkinoita, yhteistyötä sosiaali- ja terveysalalla, pohjoismaisen EU-yhteistyön tiivistämistä, Pohjoismaita kohdannutta pakolaiskriisiä sekä pohjoismaisia liikenneyhteistyökysymyksiä. Valtuuskunnan puheenjohtajana kertomusvuonna toimi *Juho Eerola (ps)* ja varapuheenjohtajana *Maarit Feldt-Ranta (sd)*.

Valtuuskunnan työvaliokunta kokoontui myös aktiivisesti kertomusvuoden aikana. Työvaliokunnan pääasiallisena tehtävänä oli valmistautuminen Suomen ensi vuoden puheenjohtajuusvuoteen PN:ssa, johon liittyi muun muassa Suomen valtuuskunnan PN:n presidentti- ja varapresidenttiehdokkaan valinnan pohjustus, sekä puheenjohtajuusohjelman valmistelu ja sen seurannasta ja toteuttamisesta päättäminen.

Pohjoismaisen yhteistyön ministeri *Anne Berner* oli valtuuskunnan kuultavana PMN:n Suomen puheenjohtajuusvuoden saavutuksista. Suomen puheenjohtajuuskauden pääteemoja olivat vesi, luonto ja ihmiset. Suomen tavoitteena oli nostaa pohjoismaisen yhteistyön kiinnostavuutta ja merkityksellisyyttä myös elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan kannalta. Kolmea pääteemaa tukivat tavoitteet rajaesteiden poistamisesta, digitalisoinnin edistämisestä ja Pohjoismaiden yhteisen painoarvon vahvistamisesta Euroopan unionissa. Pääkysymyksiksi Suomen puheenjohtajuusvuoden aikana nousivat ministeri Bernerin mukaan digitalisoinnin edistäminen, turvallisuuskysymykset sekä vapaa liikkuminen. Tämän lisäksi ministeri Berner kertoi valtuuskunnalle ministerineuvoston modernisaatiohankkeen, Nytt Norden 2.0, keskeisistä päätöksistä, ministerineuvoston kertomusvuonna käynnistämästä kotouttamisohjelmasta ja rajaestetyön edistymisestä. Valtuuskunnan ja ministeri Bernerin välisessä vuoropuhelussa nousi vahvasti esiin Pohjoismaiden ja pohjoisten alueiden liikenneyhteistyökysymykset, joihin ministeri Berner otti kantaa liikenne- ja viestintäministerin ominaisuudessa.

Suomen valtuuskunta kutsui pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaavan ministerin lisäksi kuultavaksi myös valtioneuvoston muita jäseniä. Valtuuskunta kuuli oikeus- ja työministeri *Jari Lindströmiä* ja sosiaali- ja terveysministeri *Hanna Mäntylää* heidän hallinnonaloillaan tapahtuvasta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Myös rajaesteet nostettiin esiin vuoropuhelussa kyseisten ministereiden kanssa. Suomen valtuuskunta seuraa rajaesteiden poistamista koskevaa työtä ja ministereiden kanssa sovittiin, että rajaestekysymyksiin palataan ensi vuonna. Sisäministeriön kansliapäällikkö *Päivi Nerg* kertoi valtuuskunnalle pohjoismaisella tasolla tapahtuvasta yhteistyöstä pakolaiskriisin ratkaisemiseksi.

Valtuuskunnan kokouksiin osallistuu pysyvästi Nuorten Pohjoismaisen neuvoston edustaja sekä ulkoministeriön pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön virkamiehiä. Lisäksi rajaesteneuvoston suomalainen puheenjohtaja *Risto E. J. Penttilä* kutsuttiin valtuuskunnan kaikkiin kokouksiin.

Valtuuskunta teki syyskuussa vierailun Suomenlinnassa sijaitsevaan Pohjoismaiseen kulttuuripisteeseen. Pohjoismainen kulttuuripiste on PMN:n alainen kulttuuri-instituutti, joka hallinnoi kolmea pohjoismaista tukiohjelmaa, ylläpitää pohjoismaista kulttuurikeskusta ja kirjastoa Helsingin keskustassa sekä järjestää pohjoismaisia kulttuuritapahtumia. Vierailulle osallistui valtuuskunnan varapuheenjohtaja Maarit Feldt-Ranta sekä valtuuskunnan jäsenet *Arto Pirttilahti ja Wille Rydman*.

Suomi isännöi tammikuun kokoukset Helsingissä

Suomen valtuuskunta isännöi PN:n puolueryhmä, puheenjohtajisto- ja valiokuntakokouksia eduskunnassa kertomusvuonna 25.–26. tammikuuta. Valtuuskunnan järjestämässä yhteisessä kokouk-

sessa huomioitiin Suomen 60-vuotinen taival PN:ssa ja parlamentaarikot keskustelivat historian merkityksestä pohjoismaiselle yhteistyölle sekä yhteistyön tulevaisuudesta. Toisen yhteisen kokouksen teemana oli *Työmarkkinat rajattomassa Pohjolassa*. Entinen tanskalainen ministeri ja EU-komissaari Poul Nielson sai vuonna 2015 PMN:lta tehtäväksi tehdä strategisen selvityksen Pohjoismaiden työmarkkinoista. Yhteisessä kokouksessa Nielson kertoi selvitystyön etenemisestä ja kävi keskustelua PN:n jäsenten kanssa Pohjolan työmarkkinoiden nykytilasta. Kokouksen avasi Kööpenhaminan yliopiston professori *Jens Kristiansenin* puheenvuoro.

Vuosina 2014–2015 Pohjoismaiden neuvostossa on tehty uudistustyötä, jonka tavoitteena on ollut tehostaa neuvoston toimintatapoja sekä saada lisää politiikkaa neuvoston työhön. Osaa neuvoston uudistustyössä hyväksyttyjä uusia rakenteita ja toimintamalleja kokeiltiin ensimmäistä kertaa tammikuun kokousten yhteydessä. Uudistustyön myötä PMN:n ja neuvoston välistä yhteistyötä on pyritty tiivistämään ja työtapoja on muutettu niin, että järjestöjen prosessit olisi paremmin sovitettu yhteen. Päätettiin muun muassa, että joka vuoden tammikuussa järjestettävät neuvoston puheenjohtajisto- ja valiokuntakokoukset järjestetään PMN:n puheenjohtajamaassa, jotta puheenjohtajamaan ministerit voivat osallistua valiokuntien kokouksiin käydäkseen keskustelua ajankohtaisista asioista neuvoston edustajien kanssa. Suomen yhteistyöministeri Anne Berner osallistui tammikuun kokouksiin ja kävi poliittista vuoropuhelua neuvoston edustajien kanssa kolmesta suosituksesta. Tämän lisäksi ministeri Berner tapasi neuvoston puheenjohtajiston keskustellakseen muuna muassa ministerineuvoston vuoden 2017 budjetista.

Tammikuun kokouksissa esiteltiin myös Tanskan puheenjohtajuuskauden ohjelma ja PN:n uudistustyön seurauksena työnsä käynnistivät neuvoston neljä uutta valiokuntaa; Kestävä Pohjola-, Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa-, Hyvinvointi Pohjolassa- sekä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta.

Suomen valtuuskunta 60 vuotta mukana Pohjoismaiden neuvostossa

Kertomusvuosi oli Suomelle tärkeä merkkipaalu pohjoismaisen yhteistyön historiassa. Kertomusvuoden tammikuussa tuli kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun Suomi ensimmäistä kertaa osallistui PN:n toimintaan. Merkkivuosi huomioitiin muun muassa neuvoston yhteisessä kokouksessa, joka järjestettiin kertomusvuoden tammikuussa Helsingissä pidettävien PN:n kokousten yhteydessä.

Yhteisen kokouksen teemana oli *Historian merkitys pohjoismaiselle yhteistyölle* tänään ja huomenna. Tämän teeman alla keskusteltiin pohjoismaisen yhteistyön historiasta ja nykyhetkestä, sekä hahmoteltiin visiota siitä, miltä pohjoismainen yhteistyö näyttää 60 vuoden kuluttua. Kokouksessa pohdittiin myös sitä, onko rajaton Pohjola olemassa vielä 60 vuoden kuluttua.

Kokouksessa parlamentaarikot keskustelivat historian merkityksestä pohjoismaiselle yhteistyölle ja mitä Pohjoismaat voivat oppia historiasta nykypäivän ongelmia ja haasteita ratkoessaan. Pohdittiin, mitä tarvitaan Pohjoismaisen yhteistyön ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi tulevaisuudessa. Keskustelussa nousivat myös esiin rajattoman Pohjolan tämänhetkiset haasteet, pakolaistilanne sekä meneillään olevat rajatarkastukset Ruotsin ja Tanskan välillä.

Kokouksessa puhujia olivat Suomen entinen ulkoministeri ja valtuuskunnan jäsen *Erkki Tuomioja,* Helsingin yliopiston tutkija, dosentti ja yliopistolehtori *Johan Strang*, Uppsalan yliopiston professori *Joakim Palme* sekä Nuorten PN:n presidentti *Anna Abrahamsson*. PN:n jäsenten lisäksi tilaisuuteen osallistuivat vuosien varrelta neuvoston suomalaiset presidentit, Suomen valtuuskunnan puheenjohtajat ja neuvoston johtajat sekä Suomen valtuuskunnan sihteerit. Myös median edustajat seurasivat kokousta.

Merkkivuoden kunniaksi eduskunnan kirjastossa järjestettiin 25.1. – 13.2. *Suomi 60 vuotta Pohjoismaiden neuvostossa* –näyttely, jonne koottiin valikoima Suomen PN:n jäsenyyteen liittyviä dokumentteja sekä keskeisiä pohjoismaisia valtiosopimuksia. Pohjoismaisilla sopimuksilla on aikaansaatu yhteistyötä, joka on toteutunut esimerkiksi Euroopan unionin tasolla vuosikymmeniä myöhemmin. Näyttelyn yhteyteen oli myös asetettu näytteille ja lainattavaksi pohjoismaista yhteistyötä käsittelevää kirjallisuutta.

Jäsenaloite kansalliskielistä

Suomen ja Islannin valtuuskunnat tekivät kertomusvuoden lokakuussa yksimielisesti aloitteen PN:n työjärjestyksen muuttamisesta siten, että suomen- ja islanninkieli lisätään työjärjestykseen PN:n virallisiksi työkieliksi norjan, ruotsin ja tanskan rinnalle. Islanti ja suomi eivät ole neuvoston työkieliä eikä niillä ole siten samanarvoista asemaa pohjoismaisessa yhteistyössä. Työkielen asema tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki PN:n asiakirjat kirjoitetaan ja viestintä tapahtuu jollain näistä kielistä. Tällä hetkellä suomenkieliset PN:n jäsenet eivät voi toimittaa kirjallisia kysymyksiä, jäsenehdotuksia tai muita asiakirjoja suomen kielellä PN:n käsiteltäviksi. Koska työkielet PN:n sihteeristössä ovat norja, ruotsi ja tanska, tämä asettaa suomen- ja islanninkieliset eriarvoiseen asemaan sihteeristön työpaikkoja haettaessa ja täytettäessä.

Suomea puhuu noin 20 % Pohjoismaiden kansalaisista, mikä on suunnilleen saman verran kuin tanskan kielen puhujien määrä. PN on parlamentaarinen edustuslaitos, jonka tulisi edustaa kaikkia Pohjoismaiden kansalaisia yhdenvertaisesti. Jäsenaloitteella pyritään edistämään edustajien tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua kirjallisten kysymysten tekemiseen sekä takaamaan, että istuntojen ja kokousten taustamateriaalit ovat saatavana kullakin kansalliskielellä. Valtuuskuntien mukaan aloitteen toteutumisella olisi myös positiivinen vaikutus suomenkielisten virkamiesten lisäämiseksi PN:n sihteeristössä. Tällä hetkellä sihteeristössä työskentelee ainoastaan yksi suomen kieltä taitava virkamies.

Aloitetta käsiteltiin ensimmäisen kerran PN:n puheenjohtajiston kokouksessa Islannissa kertomusvuoden marraskuussa ja aloite on siirtynyt jatkokäsittelyyn.

2.1 Puheenjohtajuus Pohjoismaiden neuvostossa

PN:n puheenjohtajana toimi kertomusvuonna Tanska. Tanskan puheenjohtajakauden ohjelman pääteema oli *Hyvä naapuruus* ja tällä Tanska toivoi lisää huomiota hyvään naapuruuteen ja pohjoismaiseen hyötyyn. Tanskan puheenjohtajuuskaudella keskityttiin kolmeen pääaiheeseen: pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön, pohjoismaiseen terveysalan yhteistyöhön ja pohjoismaiseen matkailualan yhteistyöhön.

Tanskan puheenjohtajuusohjelmassa todettiin, että Pohjoismaat hyötyvät tekemällä entistä tiiviimpää puolustusyhteistyötä Pohjoismaissa ja lähialueilla. Huolestuttavat kansainväliset terroriteot, Venäjän päätös liittää Krimin niemimaa alueeseensa ja Venäjän läsnäolo Pohjoismaiden rajojen tuntumassa asettavat Pohjoismaiden puolustukselle uusia vaatimuksia. Napajään sulaminen lisää pohjoismaisen yhteistyön ja yhteisten ratkaisujen tarvetta arktisella alueella. Pohjoismainen puolustusyhteistyö kehittyy nopeasti, esimerkiksi puolustus- ja ulkopoliittista yhteistyötä koskevan Stoltenbergin raportin ansiosta. Puheenjohtajuusvuoden aikana Tanska halusi tuoda edelleen huomiota pohjoismaisen puolustusyhteistyön tulevaisuuden näkymiin ja pyrki löytämään uusia yhteistyöalueita, joista olisi Pohjoismaille etua.

Pohjoismaisen terveysalan yhteistyön alalla Tanska kiinnitti erityisesti huomiota lääkehankintojen kohoaviin kustannuksiin, jotka voivat vaikuttaa siihen, että maat joutuvat tekemään leikkauksia ter-

veys- ja vanhustenhoitosektorilla. Pohjoismaille olisi tämän vuoksi hyötyä yhteistyöstä esimerkiksi lääkehankinnoissa. Tanska pyrki kartoittamaan Pohjoismaiden tarpeita ja yhteistyömahdollisuuksia lääkehankintojen osalta ja tekemään aloitteita käytännön jatkotoimiksi. Harvinaisten sairauksien hoito vaatii erityisosaamista ja ammattitaitoa, jota yhden maan voi olla vaikea hankkia. Tämän seurauksena harvinaisista sairauksista kärsivien diagnoosit voivat viivästyä tai hoito voi olla riittämätöntä. Tanska pyrki panostamaan harvinaisiin sairauksiin ja halusi selvittää, millä aloilla pohjoismaisesta yhteistyöstä olisi hyötyä.

Pohjoismailla on ainutlaatuinen kansainvälinen asema muotoilun, ruoan, elokuvan, arkkitehtuurin, kestävyyden ja demokratian osalta. Yksittäiset Pohjoismaat toteuttavat jo nykyisellään lukuisia elinkeinoelämää ja matkailua edistäviä hankkeita ulkomailla. Tanskan tavoitteena oli selvittää miten Pohjoismaat voivat markkinoida Pohjolaa yhteisenä matkakohteena ja näin luoda Pohjoismaille lisää kasvua ja lisäarvoa kansainvälisesti, esimerkiksi yhteispohjoismaisen matkailustrategian laadinnan kautta.

PN:n presidenttinä toimi kertomusvuonna Tanskan valtuuskunnan jäsen Henrik Dam Kristensen. Varapresidenttinä toimi *Mikkel Dencker*.

Valmistautuminen Suomen puheenjohtajuuteen Pohjoismaiden neuvostossa 2017

Suomi toimii puheenjohtajana PN:ssa vuonna 2017. Puheenjohtajamaa laatii ohjelman, josta käy ilmi vuoden prioriteetit, ja neuvoston poliittista työtä johtaa suomalainen presidentti ja varapresidentti.

Suomen valtuuskunnan tavoitteena oli laatia määrätietoinen ohjelma, jossa jokaisen teeman pohjoismainen ulottuvuus tulee näkyviin ja joka asettaa konkreettisia ja mitattavia tavoitteita puheenjohtajuuskaudelle. Suomen puheenjohtajuusohjelmaan kirjattiin eri toimenpiteiden vastuutahot ja aikataulut.

PN:n Suomen valtuuskunnan työvaliokunta päätti Suomen puheenjohtajuusohjelman laadintaprosessista ja valtuuskunnan ja asiantuntijoiden kirjallisen kuulemisen jälkeen ohjelman teemoista. Esimerkiksi *Paavo Lipposta,* Risto E. J. Penttilää, *Kimmo Sasia*, Nuorten Pohjoismaiden neuvostoa ja Pohjola-Nordenin liittoa kuultiin asiantuntijoina. Puheenjohtajuusohjelmaa käsiteltiin kertomusvuoden aikana lukuisissa kokouksissa, sekä valtuuskunnassa että työvaliokunnassa.

PN:n kertomusvuoden täysitunnossa marraskuussa päätettiin, että PN:n 69. istunto pidetään viikolla 44 Helsingissä. Puheenjohtajamaan vastuulla on järjestää jokavuotinen PN:n täysistunto puheenjohtajamaassa ja valmistelut ovat sekä täysistunnon että palkintojenjakotilaisuuden osalta käynnistyneet. Eduskunnan kansliatoimikunta päätti Suomen valtuuskunnan työvaliokunnan ehdotuksesta yhden määräaikaisen projektihenkilön palkkaamisesta kansainväliselle osastolle puheenjohtajuusvuoden ajaksi.

Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2017 presidentti ja varapresidentti

PN:n presidentiksi valitaan kalenterivuodeksi neuvoston jäsen siitä maasta, jossa seuraava varsinainen istunto pidetään. Suomen PN-valtuuskunta valitsi kokouksessaan 21.9.2016 yksimielisesti PN:n presidenttiehdokkaakseen valtuuskunnan jäsen *Britt Lundbergin* (ÅC) ja varapresidenttiehdokkaaksi valtuuskunnan puheenjohtaja Juho Eerolan (ps). *Lundberg ja Eerola* valittiin PN:n vuoden 2017 presidentiksi ja varapresidentiksi marraskuun PN:n täysistunnossa.

Suomen puheenjohtajuusohjelman teemat ja toteutus

Suomen vuoden 2017 puheenjohtajuusohjelman kolme pääteemaa ovat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola, sekä Verkostoituva Pohjola. Ohjelman pääotsikko on Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teeman mukaisesti Yhdessä – Tillsammans.

Sivistyksen Pohjola tarkoittaa pohjoismaisen osaamisen ja koulutuksen sekä kansansivistyksen ja -kulttuurin esille tuomista. Puhtaan energian Pohjola sisältää pohjoismaisten energiamarkkinoiden ja bioenergian edistämistä sekä Pariisin COP-21 päätöksen yhteispohjoismaista seurantaa. Verkostoituva Pohjola tuo huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa.

Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa on rajaesteiden poistaminen. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teema *Yhdessä – Tillsammans* näkyy vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa.

Pohjoismaiden välinen liikkuvuus on tärkeää ja liittyy tiiviisti talouskasvuun ja työllisyyden lisäämiseen. Suomi haluaa puheenjohtajuuskaudellaan nostaa rajaesteet ja niiden purkamisen vahvasti poliittiseen fokukseen. Miten poistetaan rajaesteitä, miten estetään uusien rajaesteiden syntyminen ja miten tuodaan lisää tietoisuutta asian osalta niin kansallisiin parlamentteihin kuin ministeriöihin? Tavoitteena on tehdä Pohjolan kansalaisten arjesta helpompaa liikkumisen osalta. Puheenjohtajuusvuoden tavoitteena on myös järjestää samanaikaiset teemakeskustelut Pohjoismaiden parlamenttien täysistunnoissa pohjoismaisista rajaesteistä.

Suomi ja Pohjoismaat ovat eläneet yli 200 vuotta ilman keskinäisiä sotia. Suomi täyttää vuonna 2017 täydet sata vuotta itsenäisenä valtiona samaan aikaan kun maa toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. Suomi itsenäisenä valtiona on luonnollinen osa pohjoismaista yhteistyötä. Muille pohjoismaalaisille kerrotaan Suomen historiasta ja tärkeää vuotta juhlistetaan yhdessä pohjoismaisen perheen kanssa. Samalla kerrotaan suomalaisille pohjoismaisuuden tärkeydestä Suomelle ennen ja nyt.

PN käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Kuten edelliset puheenjohtajamaat myös Suomi korostaa pohjoismaisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeyttä. Pohjoismaiden neuvostolla on tärkeä rooli näiden asioiden eteenpäin viemisessä ja kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat tehdä enemmän yhteistyötä näillä sektoreilla. Esimerkiksi kutsumalla pohjoismaiset kehitysministerit mukaan neuvoston istuntoon voidaan käydä keskustelua globalisaatiohallintaan liittyvistä kysymyksistä sekä saada kehitysministerit tekemään tiiviimpää pohjoismaista yhteistyötä.

Valtuuskunnan työvaliokunta toteuttaa ja seuraa puheenjohtajuusohjelman toimeenpanoa koko puheenjohtajuusvuoden ajan. Työvaliokunta sopi sisäisestä työjaosta ja valitut teemavastaavat raportoivat ensi vuoden aikana tehdystä työstä työvaliokunnalle ja valtuuskunnalle. PN:n presidentillä ja varapresidentillä on erityisvastuu puheenjohtajuusohjelman seurannasta ja ohjelman teemat sisällytetään kaikkeen presidentin ja varapresidentin ensi vuoden toimintaan.

Vuoden 2017 tammikuussa on tarkoitus käydä PN:n presidentin johdolla aloituskokous puheenjohtajuusohjelman toteutuksesta ja vuoden lopussa arvioida ohjelman tuloksia. PN:n eri valiokunnat, heidän puheenjohtajat ja valiokuntien sihteerit sitoutetaan ohjelman toteutukseen. Neuvoston ensi vuoden presidentti Britt Lundberg esitti PN:n marraskuun täysistunnon päätteeksi Suomen puheenjohtajuusohjelman prioriteetit ja toimenpiteet.

2.2 Rajaesteiden poistaminen

Pohjoismaiden rajoja on useiden vuosikymmenten ajan vähitellen avattu eri osa-alueilla, paljolti PN:n tärkeän työn ansiosta. Pohjoismaisen rajaestetyön tavoitteena on poistaa vapaan liikkuvuuden esteitä Pohjoismaiden väliltä. Työntekijöiden ja yritysten mahdollisuudet liikkua yli rajojen edistävät talouskasvua ja työllisyyttä niin Suomessa kuin koko Pohjolassakin. Siksi yksi pohjoismaisen yhteistyön perinteisistä ydintavoitteista on rajaesteiden poistaminen. Rajaesteellä tarkoitetaan lakeja ja julkisia sääntöjä tai käytäntöjä, jotka haittaavat henkilöiden liikkuvuutta tai yritysten rajat ylittävää toimintaa Pohjoismaissa. Yhteenlaskettuna Pohjoismaat kuuluvat maailman kymmenen suurimman ja Euroopan viiden suurimman talouden joukkoon, joten liikkuvuuden esteiden poistaminen ei ole merkityksetöntä.

PMN:n alaisuudessa toimiva rajaesteneuvosto on poliittinen elin, joka on saanut Pohjoismaiden hallituksilta tehtäväksi edistää yksityishenkilöiden ja yritysten vapaata liikkuvuutta Pohjoismaissa. Rajaesteneuvoston työlle on määritelty kolme tehtäväaluetta: olemassa olevien Pohjoismaiden välisten rajaesteiden poistaminen, uusien rajaesteiden syntymisen ehkäiseminen sekä tiedotuksen lisääminen ja tehostaminen. Suomen yhteistyöministeri Anne Berner kutsui joulukuussa 2015 Keskuskauppakamarin toimitusjohtajan Risto E. J. Penttilän Suomen edustajaksi rajaesteneuvostoon. Penttilä on toiminut rajaesteneuvoston puheenjohtajana Suomen PMN:n puheenjohtajuusvuoden ajan. Toiminta pohjoismaisen vapaan liikkuvuuden puolesta ja rajaesteiden purkamiseksi on ollut keskeinen osa Suomen PMN:n vuoden 2016 puheenjohtajuuden prioriteeteista. Kööpenhaminan istunnon yhteydessä pidetyn pohjoismaisen puhemieskokouksen pääaiheena olivat myös rajaesteet.

PN:n parlamentaarikoilla on tärkeä tehtävä auttaa rajaesteneuvostoa muun muassa hallitusten painostamisessa rajaesteiden poistamiseksi. Rajaesteiden purkamiseksi neuvostossa toimii erillinen rajaesteryhmä, joka koordinoi neuvoston rajaestetyötä. Rajaesteryhmä tukee neuvoston edustajaa rajaesteneuvostossa, ja pyrkii pitämään rajaestekysymykset poliittisella asialistalla. Kertomusvuonna PN:n rajaestetyö järjestettiin uudelleen siten, että vastuu rajaestekysymyksistä siirretiin puheenjohtajistolta Kasvu- ja kehitys Pohjolassa –valiokunnalle. Kaikki valiokunnat nimeävät omat edustajansa rajaesteryhmään, jonka puheenjohtajana toimii Suomen valtuuskunnan jäsen Katri Kulmuni ja jota rajaesteneuvostossa edustaa Kasvu- ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan puheenjohtaja.

PN:n rajaesteryhmän kokouksissa kertomusvuonna pohdittiin muun muassa ammattipätevyyden tunnustamiskäytäntöjen yksinkertaistamista, julkisten palveluiden digitalisointia, rajat ylittävien kulttuuri- ja urheilualojen työntekijöiden verotusta sekä pohjoismaisen kaksinkertaista verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen tarkistamista. Ryhmä käsitteli myös aloitetta uusien rajaesteiden ennaltaehkäisystä, jonka tarkoituksena on tarkastaa ennakkoon, luoko uusi lainsäädäntö rajaesteitä pohjoismaiselle liikkuvuudelle. Rajaesteryhmä tapasi myös rajaesteneuvoston puheenjohtaja Risto E. J. Penttilän.

Rajaesteet ja niiden poistaminen ovat Suomen ensi vuoden puheenjohtajuuskauden tärkeä teema. Suomen puheenjohtajuusohjelmassa korostetaan ennen kaikkea konkreettista toimintaa esteiden poistamiseksi. Suomen puheenjohtajuuskauden aikana PN seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset.

2.3 Kirjalliset kysymykset

PN:n jäsenet voivat tehdä kirjallisia kysymyksiä PMN:lle tai yhdelle tai useammalle pohjoismaiselle hallitukselle. Seuraavat edustajat tekivät kysymyksiä kertomusvuonna joko yksin, muiden edustajien tai puolueryhmän kanssa: Juho Eerola, *Simon Elo,* Maarit Feldt-Ranta, *Carl Haglund, Anna-Maija Henriksson, Laura Huhtasaari, Johanna Karimäki, Hanna Kosonen, Susanna Koski, Katri Kulmuni,* Mikko

Kärnä, Krista Mikkonen, Arto Pirttilahti, Wille Rydman, *Ville Skinnari* ja Erkki Tuomioja. Kysymyksiä tekivät myös Suomen valtuuskunnan ahvenanmaalaiset jäsenet Britt Lundberg ja *Mikael Staffas.* Monet kysymykset käsittelivät ympäristö- ja energiapolitiikkaa; energia-alan tutkimusyhteistyötä Pohjoismaissa ja EU:ssa, sääntöjen yhtenäistämistä dieselin ja meridieselin leimahduspisteelle sekä PMN:n vihreän kasvun aloitteiden täytäntöönpanoa. Edustaja Hanna Kosonen jätti usean kysymyksen koskien muovijätteitä, ympäristöalan EU-direktiivien täytäntöönpanoa, ruokahävikkiä sekä biomassan ja biopolttoaineiden hyödyntämiseen vaikuttavien EU-direktiivien koordinointia. Suomen valtuuskunnan jäsenistä jättivät kirjallisia kysymyksiä yksin myös Ville Skinnari, joka kysyi Pohjoismaiden kansalaisten mahdollisuuksista ostaa kiinteistöjä muista Pohjoismaista, Juho Eerola, joka jätti kysymyksen liittyen palomiesten syöpäkuolleisuuteen ja Laura Huhtasaari, jonka kysymys koski opettajien kokemaa väkivaltaa ja väkivallan uhan lopettamista.

Yleisesti PN:ssa kertomusvuoden aikana pinnalla olleet aiheet näkyivät kirjallisissa kysymyksissä. Suomalaiset PN:n keskiryhmän jäsenet jättivät yhdessä puolueryhmän kanssa kirjallisen kysymyksen ääriliikkeistä Pohjoismaissa sekä pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksista ehkäistä veroparatiiseihin siirrettäviä varoja. PN:n sosialidemokratiainen ryhmä, suomalaisjäsenet mukaan lukien, jättivät pohjoismaisille hallituksille kysymyksen alkoholin järjestäytyneestä maahantuonnista ja salakuljetuksesta. Suomalaiset edustajat tiedustelivat yhdessä muiden pohjoismaalaisten edustajien kanssa hyvien käytäntöjen jakamista työllisyyden edistämiseksi ja nostivat esille työmarkkinapolitiikan harmonisoimisen Pohjoismaiden kesken. Suomalaiset edustajat jättivät myös kirjallisen kysymyksen turvapaikkapolitiikan harmonisoimisesta Pohjoismaiden kesken sekä toimista työttömyyttä vastaan. PN:n rajaestetyöryhmän suomalaisjäsenet osallistuivat kysymyksen vapaan liikkuvuuden edistämisestä ja rajaesteiden poistosta Pohjoismaissa.

2.4 Poliittiset dialogit

Suositukset ovat neuvoston parlamentaarikkojen hyväksymiä toimenpidekehotuksia, jotka on kohdistettu tiettyjen alojen ministerineuvostoille tai Pohjoismaiden hallituksille. Neuvosto hyväksyy vuosittain noin 20–30 uutta suositusta.

PN:n uudistustyössä päädyttiin luomaan enemmän poliittista vuoropuhelua voimassa olevista suosituksista neuvoston ja ministerineuvoston välillä sekä lyhentämään voimassa olevia aikarajoja suosituksiin vastaamiseksi. Mikäli PN ei ole tyytyväinen ministerineuvoston tai Pohjoismaiden hallitusten antamaan selvitykseen suosituksen johdosta, voidaan asia siirtää poliittiseen vuoropuheluun. Poliittinen vuoropuhelu käydään vastuuministerin ja neuvoston välillä ja siinä pyritään löytämään ratkaisu suosituksessa esitettyyn toimenpidekehotukseen.

Ensimmäinen poliittinen vuoropuhelu järjestettiin PN:n puolueryhmä- ja valiokuntakokousten yhteydessä Helsingissä kertomusvuoden tammikuussa. Suomen yhteistyöministeri Anne Berner osallistui tammikuun kokouksiin ja kävi poliittista vuoropuhelua neuvoston edustajien kanssa kolmesta suosituksesta. Suositukset käsittelivät lasten ja nuorten terveysongelmia ja sosiaalisia oloja, EU-direktiivien täytäntöönpanoa sekä pohjoismaisissa laitoksissa käytettyä niin kutsuttua kahdeksan vuoden sääntöä henkilöstön osalta.

Hyvinvointi Pohjolassa –valiokunta kutsuttiin poliittiseen dialogiin Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerien (MR-S) kokoukseen Helsingissä kertomusvuoden huhtikuussa. Ministerit ja valiokunnan nimittämä valtuuskunta kävivät keskustelua viidestä suosituksesta hyvinvointivaliokunnan alalta. Dialogiin osallistui Suomen valtuuskunnasta edustaja *Arja Juvonen,* joka toimi valiokunnan esittelijänä suosituksesta yhteispohjoismaisen laillisteltujen terveydenhuollon ammattihenkilöistä koostuvan rekisterin perustamisesta.

Kööpenhaminan istunnossa käytiin poliittinen vuoropuhelu suosituksesta, joka koski yhteistyötä rakennussektorin standardoinnissa ja sääntelyssä. Dialogissa keskityttiin ensisijaisesti ehdotukseen järjestää vuosittainen rakentamiseen liittyvä konferenssi, jossa keskusteltaisiin yhteisten rakennusstandardien luomisesta Pohjoismaihin ja näiden kehittämisestä myös Euroopan mittakaavassa. PN:a edusti vuoropuhelussa Kasvu ja kehitys Pohjolassa –valiokunnan puheenjohtaja, Ruotsin kansanedustaja Pyry Niemi. Vuoropuheluun vastasi Suomen yhteystyöministeri Anne Berner. Hänen vastauksesta kävi ilmi, että pohjoismaista yhteistyötä tehdään mm. virkamiestasolla ja rakennusalan toimijoiden kesken. Ministerineuvosto ei kuitenkaan osannut antaa tarkkaa ajankohtaa konferenssin järjestämiselle. Istunnon yhteydessä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta kävi pohjoismaisten opetus- ja kulttuuriministerien (MR-K) kanssa poliittisen dialogin suosituksista, jotka koskivat kansainvälisen saamelaisen elokuvainstituutin rahoitusta ja tukemista. Dialogissa kävi ilmi, että Suomen, Ruotsin ja Norjan hallitukset sekä ministerineuvosto eivät voi nykyisten budjettikehysten puitteissa sitoutua priorisoimaan lisävaroja elokuvainstituutille.

3. POHJOISMAIDEN NEUVOSTO KANSAINVÄLISILLÄ AREENOILLA

PN:n työ on ulospäin suuntautunutta ja se toimii läheisessä yhteistyössä monien Pohjolan ulkopuolella toimivien kansainvälisten, alueellisten ja kansallisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa. Myös PN:n parlamentaarikot osallistuvat yhä enemmän kansainväliseen toimintaan ja PN:n puheenjohtajisto nimeää PN:n jäseniä kansainvälisiin raportointitehtäviin. Kertomusvuonna Suomen valtuuskunnasta Erkki Tuomioja toimi PN:n Venäjä-, Valko-Venäjä- ja Pohjoinen ulottuvuus -raportoijana ja Wille Rydman PN:n Itämeri-raportoijana. Kansainvälisille kysymyksille on myös annettu yhä enemmän tilaa ja painoarvoa PN:n istunnoissa ja muissa yhteisissä kokouksissa. Kansainvälisistä kysymyksistä kertomusvuonna PN:a puhututti erityisesti yhteistyö G20 maiden kanssa, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet sekä EU-yhteistyön tiivistäminen.

3.1 Pohjolan ääni maailmalla – Pohjola ja G20

Pohjoismaiden hallitukset sekä PMN toivovat parempaa koordinointia ja mahdollisuutta selvittää pohjoismaisia vaikutusmahdollisuuksia ja yhteistyötä G20 maiden kanssa. Pohjoismaille yhteisten kysymysten tunnistamiseksi on perustettu pohjoismainen G20 työryhmä. Työryhmä käsittelee, miten Pohjoismaat voivat vaikuttaa tiettyihin G20:ssä esille otettaviin kysymyksiin. Myös Ruotsin paikka YK:n turvallisuusneuvostossa tarjoaa Pohjoismaille lisää vaikutusmahdollisuuksia maailmanrauhaan ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Näiden uusien yhteistyömahdollisuuksien pohjalta PN:n Ruotsin valtuuskunta järjesti neuvoston syyskuun kokousten yhteydessä yhteiskokouksen, jossa käytiin keskustelua neuvoston edustajien ja kutsuttujen panelistien välillä aiheista *Pohjolan ääni maailmalla sekä Pohjola ja G20.*

Ruotsin tuleva jäsenyys YK:n turvallisuusneuvostossa sekä yleisemmin Pohjoismaiden mahdollisuudet vaikuttaa kansainvälisissä rauhaa tukevissa operaatioissa nousivat esiin useissa puheenvuorossa. Myös Pohjoismaiden roolia konfliktien ratkomisessa sekä kestävän rauhan rakentamisessa korostettiin. Ruotsin ulkoministeriön valtiosihteeri *Annika Söder* painotti puheessa Pohjoismaiden läheisiä suhteita ja katsoi, että Ruotsin jäsenyys turvallisuusneuvostossa toimii äänenä kaikille Pohjoismaille.

Suomen valtuuskunnan jäsen Erkki Tuomioja katsoi, että Pohjoismaat voisivat jakaa onnistumisiaan muulle maailmalle ja muistutti, että Pohjoismaat eivät ole ainoa ryhmä maita, jotka yhdessä voisivat olla ehdolla G20 –jäseneksi. Vaihtoehtona G20 yhteistyölle on esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyysmäärän laajentamisen. Havaittavissa on lisääntyvää huolta hyvinvoinnista ja siitä, että

globalisaation tuotot jakaantuvat liian epätasaisesti. Tämän vuoksi on tärkeää edistää naisten tasa-arvoista asemaa ja kantaa huolta epätasa-arvon kasvamisesta maailmalla ja Pohjoismaissa.

Suurlähettiläs *Ruth Jacoby*, joka on Ruotsin edustaja Pohjolaa ja G20:tä käsittelevässä pohjoismaisessa työryhmässä, kertoi lyhyesti työryhmän perustamisesta ja toimeksiannosta. Pohjoismainen työryhmä on valmistellut tavoiteohjelmaa ja vahvistanut yhteyksiään G20-maihin, erityisesti tuleviin puheenjohtajamaihin Saksaan ja Argentiinaan. Mahdollisena yhteistyökenttänä mainittiin vihreän rahoituksen sekä Pohjoismaiden pääministerien Reykjavikissa lokakuussa 2015 käynnistämän aloitteen "Pohjoismaisia ratkaisuja globaaleihin yhteiskunnallisiin haasteisiin", joka tuo esiin Pohjoismaiden vihreää osaamista. Myös Norjan Tukholman suurlähettiläs *Kai Eide* painotti puheessaan Pohjoismaista yhteistyötä vaativaa innovaation tärkeyttä ja vihreää muutosta.

Taloustieteilijä *Stefan de Vylder* näki G20-yhteistyön myönteisinä puolina mahdollisuuden dialogiin Venäjän ja länsimaiden välillä, sekä kokousten agendojen ja yhteistyön joustavuuden. Pohjoismaiden vahvana etuna on, että maat huolehtivat omista asioistaan, eivätkä neuvo tai pyri ohjaamaan toisia maita. Pohjoismaat työskentelevät omien arvojen puolesta ja myös puolustavat niitä, mutta eivät väkisin tyrkytä arvojaan muille.

3.2 Pohjoismaiden neuvosto ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

YK:n yleiskokouksessa syyskuussa 2015 hyväksyttiin uudet Agenda2030 kestävän kehityksen tavoitteet, jotka ovat jatkumoa YK:n vuosituhattavoitteille. 17 keskenään linkittyvää päätavoitetta astuivat voimaan tammikuussa 2016. Toisin kuin vuosituhattavoitteet, Agenda2030 tavoitteet ovat universaaleja ja koskevat kehitysmaiden lisäksi läntisiä postmoderneja yhteiskuntia. Vastuullinen kulutus, kestävät kaupungit, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisarvoinen työ ja talouskasvu ovat mukana omina tavoitteinaan.

PN:n jäsenet kokoontuivat 68. istunnon avauspäivänä Kööpenhaminan YK-kylään keskustelemaan kestävän kehityksen tavoitteista ja siitä olisiko Pohjoismaisen mallin vieminen maailmalle ratkaisu tavoitteiden saavuttamiseksi.

YK:n apulaispääsihteeri ja YK:n UNOPSin (UN Office for Project Services) johtaja *Grete Faremo* esitteli kehitysyhteistyörahoituksen määrää maailmanlaajuisesti ja Pohjoismaisen rahoituksen osalta. Pohjoismainen rahoitus – yhteensä 3,8 miljardia USD – on suhteellisesti erittäin suuri luku 150 miljardin USD kokonaissummasta. Luvut ovat kuitenkin täysin riittämättömiä niiden haasteiden rahoittamiseksi, jotka vaaditaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Faremo esitti kysymyksen yleisölle, mitkä ovat Pohjoismaiden suunnitelmat – Missä me olemme hyviä?

PN:n presidentin Henrik Dam Kristensenin avauspuheenvuoron jälkeen vuorossa oli ensimmäinen kahdesta paneelista: *Pohjoismainen jalanjälki Kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa,* johon osallistui PN:sta Kestävä Pohjola –valiokunnan puheenjohtaja ja Suomen valtuuskunnan jäsen Hanna Kosonen. Kaikki panelistit korostivat, että Pohjoismaat ovat alun alkaen olleet aktiivisia kestävän kehityksen tavoitteiden määrittämisessä. Tavoitteet sitovat kaikkia maita ja poistavat jakolinjoja kehittyneiden ja kehittyvien maiden väliltä. Pohjoismaiden on oltava etulinjassa myös tavoitteiden implementoinnissa. Useat tavoitteista ovat keskeisessä asemassa Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvojärjestelmässä. Tasa-arvo ja naisten asema nousivat keskustelussa ylitse muiden läpileikkaavana tavoitteena, joka edistää vahvasti kaikkien muiden tavoitteiden saavuttamista. Panelistit korostivat, että muiden tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman, että saavutamme sukupuolten välisen tasa-arvon tavoitteen.

Hanna Kosonen kertoi, että Kestävä Pohjola –valiokunta työskentelee mm. ilmastonmuutokseen, muovijätteeseen, ja vesivaroihin liittyvien kysymysten kanssa. YK:n teknologiakeskuksen johtaja *Jukka Uosukainen* korosti myös, että kaikki kestävän kehityksen tavoitteet ovat linkittyneitä toisiinsa. Hän peräänkuulutti yksityisen sektorin vahvaa osallistumista ja lisää aggressiivisuutta viennin edistämisessä.

Toinen paneeli keskusteli, onko *Pohjoismainen malli "quick fix" maailman haasteisiin?* Neuvostoa paneelissa edusti Kehitys Pohjolassa –valiokunnan puheenjohtaja Pyry Niemi. Panelistit kertoivat omista järjestöistään esimerkkejä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöstä ja innovaatioista. Koulutuksen ja tasa-arvon asemaa korostettiin jälleen Pohjoismaisten yhteiskuntien vahvuutena. Myös Pohjoismaisten yhteiskuntien vakautta ja yhteistyön perinnettä korostettiin. Jos pystymme suuressa mittakaavassa viemään tätä luottamuksen kulttuuria sekä kaupanteon ja sopimisen helppoutta voimme saada aikaan suuren vaikutuksen maailmanlaajuisesti.

Pääministerien huippukokous

Kestävän kehityksen tavoitteet olivat pääroolissa myös Kööpenhaminan istunnon huippukokouksessa, jossa Pohjoismaiden pääministerit keskustelivat kuinka Pohjoismaat voivat edistää tavoitteiden saavuttamista Pohjolassa. Suomen pääministeri *Juha Sipilä* aloitti pääministerien osuuden ja kertoi, että kestävän kehityksen teemat ovat olleet esillä jo kuluvan vuoden aikana Suomen puheenjohtajuuskaudella PMN:ssa.

Agenda2030 -tavoitteiden koordinaatiovastuu on Suomessa valtioneuvoston kanslialla. Toimeenpanosuunnitelman on määrä valmistua vuoden loppuun mennessä. Naisten asema on keskeinen tässä suunnitelmassa. Sipilä korosti, että kestävän kehityksen tavoitteet ovat tärkeä tavoite Pohjoismaissa, mutta myös globaalisti. Yksityiskohtaisista tavoitteista pääministeri Sipilä mainitsi, että biopolttoaineissa voitaisiin käyttää kunnianhimoisempia sekoitussuhteita, jolloin saataisiin suoraan lisättyä uusiutuvan energian käyttöastetta. Hän toi esiin Suomen puheenjohtajuuden Arktisessa neuvostossa ensi vuonna. Kestävän kehityksen tavoitteet ovat esillä tässäkin puheenjohtajuudessa ja arktista aluetta ja alueellista yhteistyötä halutaan kehittää ympäristöä kunnioittaen. Hyvä pohjoismainen projekti voisi olla muun muassa ns. mustasta hiilestä luopuminen. Suomi tukee jo nykyisellään raskaan polttoöljyn kieltämistä laivoissa Pohjoisilla napa-alueilla.

Pääministerin sijainen, Islannin sosiaali- ja asuntoministeri *Eygló Harðardóttir* totesi, että ilman tasa-arvon saavuttamista emme saavuta kestävän kehityksen tavoitteita. Se onkin läpileikkaava tavoite, joka liittyy kaikkiin muihin tavoitteisiin. Huolimatta hyvästä tilanteesta, Islanti voi edelleen kehittää naisten asemaa muun muassa työmarkkinoilla.

Norjan pääministeri *Erna Solberg* totesi, että olemme kaikki tavallaan kehitysmaita pyrkiessämme saavuttamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Tavoitteiden saavuttaminen nostaa kehitystasoa maailmanlaajuisesti ja vähentää samalla konflikteja. Pohjoismaissa on vahva perinne yhteistyöstä, josta on hyötyä, kun kestävän kehityksen tavoitteiden implementointi nyt alkaa toden teolla. Myös Norjalla on vaikeuksia päästä tavoitteisiin, ja esimerkkejä tästä ovat nuorisotyöttömyys, päästötavoitteet ja parisuhdeväkivalta. Pohjoismaat ovat monella saralla maailman kärjessä ja mailla on hyvät lähtökohdat saavuttaa tavoitteet.

Ruotsin pääministeri *Stefan Löfven* totesi, että Pohjoismaissa ymmärretään yhteistyön arvo ja pidetään kestävän kehityksen tavoitteiden kaltaisista haasteista. *Gro Harlem Brundtlandtia* lainaten hän sanoi, että meillä on vastuu sovittaa yhteen nykyisten sukupolvien vaatimukset ja tulevien sukupolvien tarpeet. Pääministeri Löfven mainitsi, että Ruotsissa feministinen politiikka on mukana

kaikessa, ml. ulkopolitiikassa. Löfven katsoi myös, että on taloudellisesti järkevää olla ympäristöystävällisen kehityksen kärjessä ja ehdotti, että pohjoismaista yhteistyötä metsätalous- ja bioenergiasektorin kehittämiseksi.

Tanskan pääministeri *Lars Løkke* Rasmussen korosti vahvan ja yhtenäisen Pohjolan merkitystä maailmassa, jossa kohtaamme suuria haasteita kuten pakolaisvirtoja kriisialueilta ja kestävän kehityksen globaalit tavoitteet. Pääministeri Rasmussen totesi, että nykyisellä rahoituksella olemme vielä kaukana 4,5 biljoonan dollarin vuosittaisesta rahoitustarpeesta vuoteen 2030 mennessä, joka on arvioitu vaadittavan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän nosti esille innovatiiviset rahoitusmahdollisuudet ja peräänkuulutti muun muassa public-private partnership –rahoitusta.

Färsaarten maakuntahallituksen puheenjohtaja *Aksel Vilhelmson Johannesenin* totesi, että Färsaarten tavoitteena on tuottaa kaikki energiansa uusiutuvista energialähteistä – vesi-, tuuli-, aurinko- ja aaltovoimasta – vuoteen 2030 mennessä. Ahvenanmaan maaneuvos *Katrin Sjögren* korosti puheenvuorossaan kestävää kasvua, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoisuutta ja rauhaa sekä luonnon monimuotoisuutta. Koska kestävän kehityksen tavoitteiden olisi oltava hyvin mitattavissa, Ahvenanmaalla järjestetään joka vuosi yhteiskunnallisen kehityksen konferenssi, jossa mitataan ja annetaan selonteko kestävän kehityksen tasosta Ahvenanmaalla.

Näiden keskustelujen pohjalta PN perusti työryhmän selvittämään, minkälaisia edellytyksiä neuvostolla on edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista, sekä kehittämään mahdollisia ehdotuksia tavoitteiden edistämiseksi. Työryhmään kuuluu edustaja kaikista PN:n valiokunnista. Työryhmän puheenjohtajana toimii puheenjohtajiston edustaja.

3.3 Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö

PN käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Puheenjohtajiston jäsenet ja Pohjoismaiden pääministerit, ulko- ja pohjoismaisen yhteistyön ministerit tapaavat säännöllisesti neuvoston istunnon yhteydessä.

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

Kertomusvuoden täysistunnossa neuvoston puheenjohtajiston ja Pohjoismaiden ulkoministereiden kokouksessa käsiteltiin Itämeren alueen turvallisuustilannetta, Pohjoismaiden roolia EU:ssa ja transatlanttisia suhteita Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa. Suomen ulkoministeri Timo Soini selosti lisääntyneestä jännitystilasta Itämeren alueella sekä ilmailuturvallisuudesta, Venäjän yhteistyön merkityksestä sekä Suomen tulevasta Arktisen neuvoston puheenjohtajuuskaudesta. Ruotsin ulkoministeri *Margot Wallström* kertoi Ruotsin tulevasta YK:n turvaneuvoston puheenjohtajuudesta. Hän korosti, että pohjoismaiden ja EU:n tulisi toimia yhtenäisesti ja esimerkiksi tukea Ukrainaa uudistuksissaan. Lisäksi hän totesi, että Nord Stream II -hanke liittyy sekä EU:n energiapolitiikkaan, että turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin intresseihin. Keskusteluissa esille nousi huoli turvallisuustilanteesta ja lisääntyneestä sotaisasta retoriikasta, lentoturvallisuus, vaalien jälkeinen tilanne Venäjällä ja Valko-Venäjällä sekä rauhanvälitys. Todettiin lisäksi, että arktinen yhteistyö on jännitteiden ulkopuolella.

Kööpenhaminan istunnon yhteydessä PN:n puheenjohtajiston tapaamisessa pääministereiden kanssa keskusteltiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Pohjoismaissa. Kokouksen alussa Suomen pääministeri Sipilän alustuksessa nousi seuraavat teemat esille, mm. kestävä kehitys, ilmastomuutos, tasa-arvo, puhtaus sekä koulutus myös arktisilla alueilla. Keskustelussa Ruotsin pääministeri Löfven nosti vahvasti esille tasa-arvokysymykset. Muita teemoja oli Pohjolan mahdolliset tavoitteet

fossiilivapaasta liikenteestä. Puheenjohtajiston ja Pohjoismaiden yhteistyöministereiden kokouksessa keskusteltiin kotouttamistyöstä Pohjoismaissa ja PMN:n budjetista vuodelle 2018. Muita esille nostettuja aiheita oli rajaestekysymykset, rajatarkastukset, budjetin tehokkuus ja Pohjoismaiden tiivistynyt EU-yhteistyö.

Täysistunnossa käsiteltiin kansainvälistä politiikkaa ja kuultiin pohjoismaisten ministereiden selonteot eri aiheista kuten ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta, Venäjä-politiikasta ja yhteistyöstä länsinaapureiden kanssa.

Ulkoministereiden kanssa käydyssä täysistuntokeskustelussa ministerineuvoston puheenjohtajamaan ulkoministeri esitteli ulkopoliittisen selonteon. Ministeri Soini toi puheessaan esille nykyisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen ja jännityksen kasvun lähialueilla, joka alkoi Krimin valtauksen jälkeen. Samalla Venäjän sisäpoliittinen tilanne menee epädemokraattisempaan suuntaan. Tässä tilanteessa on syytä ylläpitää dialogia ja PMN pitää tärkeänä, että yhteistyöohjelmat Länsi-Venäjällä jatkuvat. Rauhanvälitys on yksi tärkeä tapa vaikuttaa viime aikaiseen pakolaistilanteeseen. Ministerit ovat keskustelleet pohjoismaisen yhteistyön tiivistämisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä asioissa, joista esimerkkeinä mainittiin ihmiskauppa ja transatlanttinen yhteistyö. Selonteossa todettiin myös Syyrian tilanne, Turkki, brexit ja arktinen yhteistyö. Lisäksi mainittiin, että Stoltenberg -raporttiin liittyvä pohjoismainen suurlähetystöyhteistyö on saanut uuden lippulaivan Myanmarissa.

Muiden pohjoismaiden ulkoministereiden puheissa korostuivat samat teemat. Ruotsin ulkoministerin puheessa korostui feministinen ulkopolitiikka ja Ruotsin turvallisuusneuvoston jäsenyys. PN:n puheenjohtajiston puolesta puhunut Suomen valtuuskunnan jäsen Erkki Tuomioja korosti vuoropuhelun merkitystä Venäjän kanssa ja jännityskierteen poistamista. Hän totesi, että sotaisa retoriikka on haitaksi kaikille. Keskusteluissa nousi lisäksi esiin Itämeren turvallisuuspoliittinen tilanne, Pohjolan ja Baltian maiden 25-vuotinen yhteistyö, energiapolitiikka ja Nordstream II –hankeen vaikutukset turvallisuuteen.

Ruotsin ulkoministeri Margot Wallström esitteli PMN:n suuntaviivat yhteistyölle länsinaapureiden kanssa. Esille tuli mm. yhteistyön taustat ja tämän päivän tavoitteet. PMN:llä on tiivistä yhteistyötä länsinaapureiden kanssa, joihin luetaan muun muassa Kanada, USA, Iso-Britannia, Skotlanti, Shetlanti sekä Irlanti.

Puolustuspoliittinen yhteistyö

Tanskan puheenjohtajuusohjelmassa korostettiin Pohjoismaiden puolustuspoliittista yhteistyötä. Pohjoismaat voivat hyötyä tekemällä entistä tiiviimpää puolustusyhteistyötä Pohjoismaissa ja lähialueilla. Pohjoismainen puolustusyhteistyö kehittyy jo parhaillaan nopeasti, muun muassa puolustus- ja ulkopoliittista yhteistyötä koskevan Stoltenbergin raportin ansiosta. Tanska toivoi PN:n puheenjohtajana huomiota pohjoismaisen puolustusyhteistyön tulevaisuuden näkymiin ja pyrki löytämään useampia yhteistyöalueita, joista olisi Pohjoismaille etua.

PN:n perinteinen pohjoismainen puolustuspoliittinen pyöränpöydän keskustelu järjestettiin PN:n puheenjohtajamaa Tanskan toimesta kertomusvuonna poikkeuksellisesti konferenssimuodossa Kronborgin linnassa, Tanskan Helsingörissä kertomusvuoden lokakuussa. Vastaavat kokoukset pidettiin Helsingissä vuonna 2013, Oslossa vuonna 2014 ja Tukholmassa 2015. Vuoden 2017 Nordefco-puheenjohtajamaa Suomi isännöi ensi vuoden kokouksen Suomessa.

Keskeinen kysymys konferenssissa oli, mitä konkreettista yhteistyötä pohjoismaiden puolustuspoliittisen yhteistyön alalla voidaan tehdä. Konferenssin kolme erillistä teemaa olivat; 1) Pohjoismaat

maailmalla, 2) Pohjoismaat lähialueella, ja 3) Pohjoismaat arjessa. Konferenssin asiantuntijapuheenvuorojen jälkeen käytiin vilkasta keskustelua mm. Nato-jäsenyydestä, Itämeren turvallisuustilanteesta ja Venäjän tilanteesta. Seminaariin osallistuivat Suomen valtuuskunnasta Erkki Tuomioja sekä Suomen Tanskan suurlähettiläs *Ann-Marie Nyroos.*

Pohjoismaat maailmalla –osiossa puhunut *Kristoffer Nilaus Tarp* keskittyi puheenvuorossaan Pohjoismaiden rooliin YK:ssa. Pohjolan ulkopuolella on suuri kysyntä Pohjolan läsnäololle ja Pohjoismaiden vankalle osaamiselle YK:n rauhaa ylläpitävissä hankkeissa. Kuitenkin Pohjoismaiden rahoitusosuus YK-hankkeissa on rajusti laskenut 1990-luvulta lähtien. Nilaus Tarpin mielestä Pohjoismaiden erityisvahvuudet ovat esimerkiksi uusi teknologia, tilannekuva –osaaminen, kapasiteetti- ja harjoitustoiminta, ja tiedustelukapasiteetti. Edustaja Tuomioja toi esille, että olisi tärkeää arvioida pohjoismaisia YK-operaatioita ja katsoa kuinka onnistuneita ne ovat olleet.

Seuraava puhuja *Ann Sofie Dahl* kertoi pohjoismaisesta yhteistyöstä Pohjolan lähi-alueilla. Hän kuvaili Itämeren-alueen tilannetta, Venäjän toimintaa sekä tulevaisuuden pohjoismaista yhteistyötä. Hän katsoi, että huonontunut turvallisuuspoliittinen tilanne Itämerellä johtaa lisääntyneeseen pohjoismaiseen yhteistyöhön. Mahdollisia tulevaisuuden yhteistyöalueita ovat yhteiset harjoitukset ja kyberyhteistyön, transatlanttisten suhteiden sekä alueellisen yhteistyön vahvistaminen. Dahl toi esille, että balttien osallistumista Nordefco –yhteistyöhön tulisi lisätä. Ruotsin PN:n valtuuskunnan puheenjohtaja Hans Wallmark tuki Dahlin ehdotusta koska samalla tavalla kuin PN tekee tiivistä poliittista yhteistyötä Baltian yleiskokouksen kanssa tulisi myös baltit olla mukana puolustuspoliittisessa yhteistyössä Pohjoismaiden kanssa. Keskustelussa nostettiin lisäksi esille Gotlannin ja Ahvenanmaan asema ja USA:n tavoitteet Euroopan puolustuksen osalta. Nato-kysymys ja mahdolliset toimet liennyttää Itämeren jännitystilaa nousivat esille. Edustaja Tuomioja totesi, että tulisi löytää toimia joilla vähennetään kansainvälistä jännitystä, tuodaan pro-aktiivisia ratkaisuehdotuksia sekä lopetetaan sotaisa kielenkäyttö.

Pohjoismaat arjessa –osiossa puhunut *Haakon Lunde Saxi* kertoi pohjoismaiden puolustuspoliittisesta yhteistyöstä, sen taustoista, vahvuuksista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Nordefco –yhteistyö on kehittynyt vuodesta 2006. Tiivistyvä turvallisuuspoliittinen yhteistyö on tärkeä lisä olemassa olevalle Nordefco –yhteistyölle. Nordefco –yhteistyön haasteet materiaalihankinnan osalta johtuu monesta syystä, mm. Ruotsin vahvasta aseteollisuudesta. Keskustelussa esille nousi mm. lisääntynyt turvallisuuspoliittinen yhteistyö, puolustuskorkeakoulujen tiiviimpi yhteistyö, EU:n yhteinen puolustuspolitiikka ja Pohjolan yhteistyö esimerkiksi Saksan kanssa. Useammassa puheenvuorossa korostettiin balttien mukaan ottamista Nordefco –yhteistyöhön sekä tiiviimpi kahdenvälinen yhteistyö heidän kanssaan.

Tanskan puolustusministeri Peter Christensen esitteli Kööpenhaminan istunnossa pohjoismaisten hallitusten puolustusselonteon. Pohjoismaisen puolustusyhteistyö Nordefcon tavoitteena on luoda turvallisempi Pohjola. Tanskan vuoden 2016 Nordefco –puheenjohtajuusvuoden teemat olivat Itämeriyhteistyö ja erityisesti lähialueiden puolustuspoliittinen käytännön yhteistyö. Easy access –sopimus mahdollistaa rauhanajan pääsyn toisen valtion alueelle. Lisäksi jaetun tiedon ansiosta luodaan yhteinen tilannekuva.

3.4 Itäinen yhteistyö

Venäjän ja Pohjoismaiden välisissä yleisissä suhteissa ei ole kertomusvuonna tapahtunut suuria muutoksia. Poliittisella tasolla on järjestetty yksittäisiä kahdenvälisiä kokouksia, mutta muuten tilannetta leimaavat yhä Venäjän ja länsimaiden keskinäiset pakotteet ja viileä poliittinen ilmapiiri.
Istunnon yhteydessä järjestettiin PN:n kokous Venäjän valtion duuman ja liittoneuvoston jäsenten

kanssa. Kokouksessa todettiin kuluneen vuoden toiminta sekä keskusteltiin tulevan vuoden yhteisistä tapahtumista. PN:n suomalaisjäsenistä Erkki Tuomioja ja Britt Lundberg osallistuivat kokoukseen. Duuman edustajat olivat *Grigory Ledkov ja Zagura Rahmatullina* sekä liittoneuvostosta *Liudmila Kononova, Anna Otke ja Mikhail Ponomarev.*

Vuonna 2016 PN:n Venäjä-raportoija Erkki Tuomioja vieraili Venäjällä maaliskuussa ja venäläinen valtuuskunta vieraili Ruotsissa helmikuussa. Lisäksi useat PN:n jäsenet osallistuivat arktiseen parlamentaariseen foorumiin Ulan-Udessa kesäkuussa. Venäläiset kutsuivat PN:n osallistumaan kansainväliseen arktiseen foorumiin (The Arctic - Territory of Dialogue), joka pidetään Arkangelissa 29.-30.3.2017. Lisäksi todettiin, että PN kutsuu venäläiset edustajat opintomatkalle Islantiin vuoden 2017 alussa.

Tanskan yhteistyöministeri Peter Christensen esitteli istunnossa ministerineuvoston Venäjä –selonteon. PMN:n tavoitteena on jatkaa käytännönläheistä yhteistyötä Venäjän kanssa. Kertomusvuoden helmikuussa tehtiin päätös jatkaa yhteistyöohjelmaa Luoteis-Venäjän kanssa. Tämän lisäksi päätettiin aloittaa uusi yhteistyöohjelma ympäristön- ja ilmaston alalla sekä erillinen terveysalan yhteistyöohjelma. Koska ministerineuvoston toimistoilla ei voi enää olla ulkoista toimintaa, kaikki Venäjä-toiminta on järjestettävä siten, että siitä vastaavat pohjoismaiset hallintoelimet, jotka hallinovat ja toteuttavat hankkeita PMN:n puolesta. Täysistuntokeskustelussa esille nousi lisäksi Venäjän vastaiset pakotteet.

Pohjoismaiden neuvoston Venäjä-raportoijan vierailu Moskovassa

PN:n Venäjä-raportoija Erkki Tuomioja teki kertomusvuoden maaliskuussa vierailun Moskovaan, jolloin hän tapasi duuman edustajan sekä Venäjän federaation ulkoministeri *Sergei Lavrovin*.

Keskusteluissa duuman kulttuurivaliokunnan varapuheenjohtaja Zagura Rahmatullinan kanssa Tuomioja korosti monenkeskisen parlamentaarisen kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä ja pahoitteli, että jännittyneen tilanteen takia PN:n sekä PMN:n ja Venäjän välinen vuoropuhelu on heikentynyt. Tästä huolimatta Tuomioja peräänkuulutti avointa keskustelua globaaleista haasteista ja toivoi, että niitä voitaisiin ratkoa yhdessä ja yhteisymmärryksessä. Rahmatullina totesi pohjoismaisten ja venäläisten parlamentaarikoiden käyneen rakentavia ja avoimia keskusteluja maahanmuuttoon-, ympäristöasioihin sekä terveydenhuoltoyhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä.

Suomen ja Venäjän välisten bilateraalisten kysymysten lisäksi Tuomioja keskusteli tapaamisessaan ulkoministeri Lavrovin kanssa PMN:n Venäjällä sijaitsevien tiedotustoimistojen kohtalosta ja toivoi, että kiristyneestä tilanteesta huolimatta Venäjä tunnustaisi PMN:lle kansainvälisen organisaation statuksen. Lavrovin mukaan poliittinen ilmapiiri ei ollut otollinen tiedotustoimistojen statuksen uudelleenarvioimiselle eikä Venäjän voimassa olevan lainsäädännön soveltaminen näihin olisi edellyttänyt niiden sulkemista. Lavrov toisti, ettei Venäjällä ollut mitään moitittavaa toimistojen toiminnan suhteen eivätkä tiedotustoimistot ole tehneet mitään väärää ja ne voisivat jatkaa suunnitteilla olevien hankkeiden toteuttamista. Venäjän ainoa edellytys oli hänen mukaansa se, että toimistot rekisteröityvät kansalaisjärjestöiksi, jotka osallistuvat poliittiseen toimintaan. Lavrov piti PMN:n kaavailemaa 18 yhteistyöhanketta hyödyllisinä ja hyvinä. Tuomioja kiitteli tapaamisessa sitä, että Itämeri- ja arktinen yhteistyö Venäjän kanssa on ollut tuloksellista ja rakentavaa.

Valko-Venäjä seminaari

PN:n ja Baltian yleiskokous (BA) järjestivät Vilnassa kertomusvuoden joulukuussa vuotuisen Valko-Venäjän tilannetta käsittelevän tilaisuuden. Tilaisuuteen osallistuivat Valko-Venäjän hallitus- ja oppositiopuolueiden sekä kansalaisjärjestöjen edustajia. Kokouksen puheenjohtajana toimi Suomen

valtuuskunnan jäsen Wille Rydman. Valtaa pitävien puolueiden edustajat osallistuivat kyseiseen tapaamiseen ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2010. Puheessaan Rydman kertoi lähemmin PN:n ja Itämeren parlamentaarikkokonferenssi BSPC:n Valko-Venäjän suhteiden kehittymisestä ja erityisesti niiden viilenemisestä vuoden 2010 jälkeen. Osana Valko-Venäjän BSPC-tarkkailijajäsennyyttä käytävää keskustelua BSPC:n johtama valtuuskunta vieraili Minskissä kertomusvuoden huhtikuussa ja Valko-Venäjän parlamentin ulkoasiainvaliokunnan silloinen puheenjohtaja kutsuttiin Itämerikonferenssin Riiassa pidettyyn juhlaistuntoon.

Kokouksessa kuultiin myös ETYJ:n sekä Euroopan parlamentin edustajien raportit ja arviot Valko-Venäjän tilanteesta ja yhteistyömahdollisuuksista EU:n kanssa. Vaikka Valko-Venäjä pani äskettäin täytäntöön useampia kuolemantuomioita eivätkä maan vaalit olleet avoimet ja demokraattiset pitivät kaikki edustajat dialogin jatkamista kaikkien osapuolten kanssa tärkeänä. *Pyry Niemi* Ruotsin PN:n valtuuskunnasta katsoi, että nykyisessä kansainvälispoliittisessa tilanteessa olisi aihetta panostaa tiiviimpään yhteistyöhön EU:n itäisten naapureiden kansa ja hän toivoi myös pohjoismaista lisäpanostusta tässä.

Valko-Venäjän parlamentin edustajat toivoivat, että EU olisi objektiivisempi suhtautumisessaan Valko-Venäjään ja katsoivat, että Itäisen kumppanuuden osalta Valko-Venäjän olevan osittain yhteistyössä mukana ja pitivät yhteistyötä maalle tärkeänä. Toivottiin yhteydenpidon jatkamista ja, että Liettuan ja Valko-Venäjän kahdenvälinen yhteistyö voisi toimia muillekin EU-maille suunnannäyttäjänä. Maan opposition edustajat totesivat, että valta Valko-Venäjällä on keskittynyt täysin presidentille eikä maassa pidettyjä vaaleja voida millään tavalla pitää reiluina. Maan talouden huonoa tilaa ja Venäjän talouden kriisiä pidettiin todellisina syinä Lukašenkan länsisuuntaukselle. Yhteistyötä lännen kanssa haluttiin jatkaa ja yhteydenpitoa haluttiin tiivistää. Osa opposition jäsenistä näki yhteistyön tiivistämisen valtaa pitävien puolueiden edustajiin positiivisena asiana, mikäli se kytketään opposition kanssa käytävän vuoropuheluun.

3.5 EU-yhteistyö

Pohjoismaisen EU yhteistyön tiivistämisestä keskusteltiin PN:ssä syksyn aikana. PN järjesti Kööpenhaminassa kertomusvuoden syyskuussa ideointikokouksen, jonka teemana oli *Pohjola ja EU*. Kokouksen tarkoituksena oli aktivoida pohjoismaista yhteistyötä EU-asioissa ja miettiä keinoja PN:n ja EU-parlamentissa istuvien pohjoismaalaisten parlamentaarikoiden yhteistyön vahvistamiseksi. Kokouksessa keskusteltiin siitä, millaisia poliittisia asioita voidaan tuoda pohjoismaisesta yhteydestä eurooppalaiseen päiväjärjestykseen ja miten Pohjoismaiden välistä yhteistyötä voidaan kehittää suhteessa Pohjoismaiden parlamenttien EU-asioista vastaaviin valiokuntiin. Suomesta kokoukseen osallistuivat suuren valiokunnan puheenjohtaja *Anne-Mari Virolainen* ja PN:n puheenjohtajiston jäsen *Erkki Tuomioja*.

Kokouksessa oli yksimieleisyys siitä, että PN:ssa tulee identifioida sellaisia EU-kysymyksiä, joissa on vahva yhteispohjoismainen intressi ja joissa maat voivat toimia yksituumaisesti. Monet edustajat katsoivat, että vaikka mailla ja puolueilla on eriäviä näkemyksiä monissa EU-asioissa, yhteisiä kysymyksiä on mahdollista löytää. Näitä ei kuitenkaan saa olla liian monta, koska PN:lla ei ole resursseja vaikuttaa EU-politiikkaan samanaikaisesti monessa eri kysymyksessä. Yhteisten asioiden lisäksi, joidenkin edustajien mielestä olisi myös tärkeää identifioida ne alueet, joissa Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä EU:ssa ja voisivat toimia esimerkkinä muille maille, kuten ympäristökysymyksissä.

Tarkoituksena ei ole viedä toimivaltaa kansallisten parlamenttien EU-valiokunnalta, vaan lisätä yhteistyötä niissä asioissa, joissa on mahdollista luoda pohjoismaista lisäarvoa. Edustaja Tuomioja katsoi, että yhteistyö näissä asioissa toteutetaan parhaiten projektiluontoisesti tai ad hoc kokousten muodossa, eikä luomalla uusia prosesseja tai käytäntöjä PN:n piirissä.

Muun muassa seuraavia teemoja ehdotettiin mahdollisiksi kysymyksiksi, joissa Pohjoismaat voisivat yhdessä vaikuttaa EU:ssa: digitalisointi, radikalisoitumista ehkäisevä työ, työmarkkinakysymykset, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, liikennekysymykset, arktiset kysymykset, yhteispohjoismaiset ratkaisut maahanmuutto- ja kotouttamiskysymyksiin, sekä Baltian maiden energiariippumattomuus. Yksi ehdotus oli, että tarkastellaan Pohjoismaiden EU-strategioita ja pyritään niiden avulla identifioimaan kysymykset, joka ovat yhteisesti tärkeitä kaikille Pohjoismaille.

Pohjoismaiden EU-asioista vastaavien valiokuntien yhteistyöstä oli eriäviä näkemyksiä. Suuren valiokunnan puheenjohtaja Virolainen katsoi, että yhteistyö on hyvää sekä edustaja että virkamiestasolla, kun taas toisissa puheenvuoroissa peräänkuulutettiin lisätietoja muiden Pohjoismaiden kannoista, kun valiokunnat käsittelevät EU-direktiivien implementointia.

Suomen yhteistyöministeri Anne Berner esitteli Kööpenhaminan istunnossa ministerineuvoston EU-selonteon. Puheessaan hän totesi, että Suomen PMN:n puheenjohtajuusohjelmassa korostettiin pohjoismaista EU-yhteistyötä teemalla *enemmän pohjoismaista hyötyä*. PMN:n tavoitteena on varhainen vaikuttaminen sekä EU-lainsäädännön läpivalaisu (screenaus). Istuntokeskustelussa esille nousi mm. EU:n digitalisointihankkeet, PN:n EU-toimisto, käytännön läheisen yhteistyön tärkeys sekä brexitin haasteet EU:lle ja Pohjolalle.

Norjan vuoden 2017 puheenjohtajuuskausi PMN:ssa tulee jatkamaan EU-yhteistyöteemaa. Norja jatkaa myös Suomen puheenjohtajuuskaudella käynnistettyjä hankkeita kotouttamisen ja digitalisoinnin aloilla. Norjan pääministeri Erna Solberg esitteli PMN:n vuoden 2017 puheenjohtajuuskauden ohjelman Kööpenhaminan istunnossa. Pohjola Euroopassa –teeman lisäksi Norjan tulevan puheenjohtajuuskauden muut teemat ovat: Muuttuva Pohjola ja Pohjola maalimassa. Muuttuva Pohjola –teeman alla pyritään vahvistamaan Pohjoismaiden kilpailukykyä. Tavoitteena on edistää siirtymää vähäpäästöiseksi yhteiskunnaksi, kotouttamista sekä terveysalan yhteistyötä. Pohjola Euroopassa –teema pyrkii tiivistämään Pohjoismaista yhteystyötä Eurooppa-politiikassa. Vahva pohjoismainen ääni eurooppalaisessa keskustelussa hyödyttää sekä Eurooppaa että Pohjolaa, ja Pohjola tarvitsee vahvaa EU:ta tässä murroksen ajassa. Pohjola maailmassa –teeman kautta halutaan kehittää Pohjoismaiden strategista kumppanuutta ulkopolitiikassa.

Pohjoismaiden neuvoston toimisto Brysseliin

Kööpenhaminan istunnossa käsiteltiin jäsenehdotusta PN:n toimiston perustamisesta Brysseliin. Ehdotus hyväksyttiin istunnon äänestyksessä äänin 38 puolesta ja 32 vastaan. Ehdotuksen taustalla on toive pohjoismaisen yhteistyön poliittisen vaikuttavuuden ja painoarvon lisäämisestä EU-asioissa. Jäsenehdotuksen oli tehnyt PN:n keskiryhmä ja sen ajatuksena oli alun perin, että PN ja PMN perustaisivat Brysseliin yhteisen toimiston. Nyt tehdyn päätöksen mukaan PN palkkaa Brysseliin henkilön, jolla on erityisvastuu yhteydenpidosta ja koordinoinnista pohjoismaisten EU-parlamentaarikkojen sekä muiden pohjoismaisten ja Pohjoismaille keskeisten toimijoiden kanssa Brysselissä.

3.6 Muu kansainvälinen yhteistyö

Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen välinen yhteistyö

PN tekee tiivistä kansainvälistä yhteistyötä Baltian yleiskokouksen kanssa. Kertomusvuonna neuvoston toiminnassa huomioitiin monella tavalla Pohjolan ja Baltian 25 –vuotta täyttävä yhteistyö ja neuvoston marraskuun täysistunnossa nostettiin useassa puheenvuorossa asia esille. Baltian maiden itsenäistyessä 1990-luvun alussa pohjoismaat loivat tiiviit yhteistyösuhteet näihin. Kertomusvuoden aikana neuvoston puheenjohtajiston edustajat osallistuivat Baltian yleiskokouksen is-

tuntoon ja vastaavasti yleiskokouksen edustajat osallistuvat neuvoston marraskuun täysistuntoon Kööpenhaminassa.

Neuvoston ja yleiskokouksen puheenjohtajistojen välinen vuosittainen tapaaminen pidettiin kertomusvuonna marraskuun lopussa Islannin Keflavikissa. Asialistalla oli kertomusvuoden toiminta ja tulevan vuoden yhteiset toimet ja yhteistyö. Baltian yleiskokouksen edustajat nostivat erityisesti esille hyvinvoinnin ja hyvinvointimallien merkityksen maiden yhteiskunnissa sekä hyvinvoinnin vahvistamisen tärkeyden tämän hetken informaatiovaikuttamisen aikakaudella. Parantamalla kansalaisten hyvinvointia ja vähentämällä köyhyyttä vähennetään myös yhteiskunnan sisäisiä jännitteitä ja jakoeroja.

Baltian yleiskokouksen tavoitteet vuoden 2017 yhteistyölle neuvoston kanssa olivat hyvin pitkälle samat kuin Suomen PN:n puheenjohtajuusohjelman prioriteetit. Yhteistyötä toivottiin muun muassa liikenne ja energiaprojekteissa, koulutusyhteistyössä, parhaissa käytännöissä pakolaisten kotouttamiseen liittyen sekä sotilaskoulutuksessa ja –hankinnoissa. Erityisesti toivottiin hyvinvointivaliokuntien välistä käytännön yhteistyötä ja EU-yhteistyötä.

Itämeriyhteistyö

Itämeren ja sen lähialueiden kiristynyt turvallisuustilanne, taloudellinen taantuma sekä pakolaistilanne heijastuvat myös parlamentaarisessa Itämeri-yhteistyössä. PN:n Itämeri-raportoija, Wille Rydman korosti kertomusvuoden elokuussa Riiassa pidetyssä Itämeren parlamentaarikkokonferenssi BSPC:n 25-vuotisjuhlaistunnossa, että Itämeren alueen parlamentaarisella yhteistyöllä on edelleen merkittävä rooli alueen rauhan, demokratian ja turvallisuuden edistämisessä. Lisäksi hän tuomitsi jyrkästi Eurooppaan viime aikoina kohdistuneen terrorismin ja radikalismin peräänkuuluttaen alueen maita ryhtymään yhteisiin toimiin näiden torjumiseksi.

PN:n varajäsen, Itämeri-valtuuskunnan varapuheenjohtaja ja rehevöitymisraportoija *Saara-Sofia Sirén* puhui EU:n Itämeri-strategiaa käsittelevässä konferenssissa Tukholmassa kertomusvuoden marraskuussa. Sirén katsoi, että maatalous tulee nähdä ratkaisuna meren tilan parantamiseksi ja uskoi, että kiertotalous, esimerkiksi ravinteiden kierron kautta, voisi olla Itämeren pelastus. Hän painotti myös kansainvälisen yhteistyön merkitystä rehevöitymisen vähentämiseksi.

Muita kertomusvuoden aikana käsittelyssä oleva asiat koskivat pakolaisia, maahanmuuttoa ja kotouttamista sekä Itämeren alueen tiedeyhteistyön ja sen rahoitusmahdollisuuksien tiivistämistä. Pysyvä komitea pohti myös, miten yhteistyötä Itämeren alueen nuorisojärjestöihin voitaisiin parantaa ja miten nuorison näkemyksiä voitaisiin jatkossa ottaa paremmin huomioon. Itämeren parlamentaarikkokonferenssi haluaa pitää yllä keskusteluyhteyttä Valko-Venäjään, mutta ei ole vielä valmis suosittelemaan maan ottamista järjestön tarkkailijajäseneksi maan ihmisoikeus- ja demokratian tilasta sekä viime aikaisista kuolemantuomioista johtuen.

Pohjoismaiden arktinen yhteistyö

Arktisen alueen yhteistyö on noussut yhä tärkeämmäksi niin alueen valtioille itselleen kuin kansainvälisestikin. PN:n toimintaa arktisella on kertomusvuonna ohjannut Arktinen yhteistyöohjelma 2015-2017, jossa painopisteinä ovat arktisen alueen väestö, kestävä elinkeinokehitys, ympäristö, luonto ja kehitys sekä koulutuksen ja osaamisen kehittäminen. Uusi yhteistyöohjelma laaditaan vuoden 2017 aikana. Tämän lisäksi Pohjoismaat ovat yhdessä Yhdysvaltojen, Kanadan ja Venäjän kanssa Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin jäseniä, joka kokoontuu joka toinen vuosi. Kertomusvuonna Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi pidettiin Ulan Udessa Itä-Siperiassa

kesäkuussa, johon kaikki Pohjoismaat osallistuivat. Konferenssin julkilausumassa kansanedustajat esittivät arktisen alueen hallituksille yhteisen näkemyksen alueen kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Kansanedustajat korostivat, että alueen neljää miljoonaa asukasta olisi kuunneltava paremmin päätöksenteossa.

4. MUU ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö Saksan kanssa

PN:n valtuuskunta vieraili kertomusvuoden helmikuussa Saksan liittopäivillä. Kaksipäiväisen vierailun aikana valtuuskunta tapasi Saksan liittopäivien varapresidentin *Edelgard Bulmahnin* sekä EU-valiokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan jäseniä. Keskustelujen aiheina olivat EU:n tämänhetkiset haasteet, erityisesti pakolaispolitiikka. Muita puheenaiheita olivat ekstremismin torjunta yhteiskunnassa, yhteistyösuhteet Venäjän kanssa, infrastruktuurikysymykset sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden takaaminen syrjäseuduilla. PN:n puheenjohtajiston jäsen *Erkki Tuomioja* osallistui vierailuun.

Matkan yhteydessä PN:n valtuuskunta tapasi myös Pohjoismaiden suulähettiläät sekä Saksan parlamentin Pohjoismaat -ystävyysryhmän jäseniä Berliinin yhteispohjoismaisessa suurlähetystökompleksissa. Suurlähettiläät kertoivat ajankohtaisia kuulumisia ja valtuuskunta keskusteli heidän kanssaan muun muassa pohjoismaiseen yhteistyöhön liittyvistä kysymyksistä.

PN:n ja Saksan liittopäivien välisellä yhteistyöllä on pitkät perinteet, erityisesti Itämeren parlamentaarikkokonferenssin (BSPC) alaisuudessa ja tämä tapaaminen oli luonnollinen jatke viime vuosien tiiviimmälle parlamentaariselle yhteistyölle. Edellinen kokous oli kesäkuussa 2015, jolloin PN oli kutsunut Saksan liittopäivien jäseniä Kööpenhaminaan keskustelemaan yhteistyön laajentamisesta.

Saamelaisten asema vahvistumassa Pohjoismaiden neuvostossa

Saamelainen parlamentaarinen neuvosto, joka on Suomen, Ruotsin ja Norjan saamelaiskäräjien yhteistyöelin, haki täysivaltaista jäsenyyttä Pohjoismaiden neuvostossa joulukuussa 2014. Näiden kolmen Pohjoismaan saamelaiskäräjillä on jo ennestään tarkkailija-asema Pohjoismaiden neuvostossa ja siten oikeus osallistua neuvoston istuntoon.

Puheenjohtajisto ei hyväksynyt hakemusta, mutta kannatti kuitenkin yhteyksien vahvistamista Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston kanssa, sekä uusien vuoropuhelu- ja yhteistyömallien kehittämistä. Puheenjohtajiston asettaman, asiaa käsittelevän työryhmän kokouksiin ja työskentelyyn osallistui vuoden 2015 aikana Suomen valtuuskunnasta edustajat *Arto Pirttilahti ja Carl Haglund*.

Puheenjohtajisto päätti kokouksessaan 26. tammikuuta 2016 ehdottaa, että neuvosto myöntää Saamelaiselle parlamentaariselle neuvostolle laajennetun tarkkailija-aseman. Laajennettu tarkkailija-asema antaisi saamelaisten edustajille oikeuden osallistua neuvoston valiokuntakokouksiin silloin, kun niissä käsitellään saamelaisia koskevia asioita. Uudistus ei kuitenkaan anna saamelaisedustajille äänioikeutta valiokuntakokouksissa. Valiokunnat tekevät itse päätöksen siitä, mihin kokouksiin saamelaisedustajia kutsutaan. Tämä uudistus astui virallisesti voimaan vuoden 2017 alusta, kun PN:n tarkistettu työjärjestys astui voimaan. Muutokset PN:n työjärjestykseen hyväksyttiin Kööpenhaminan istunnossa syksyllä.

Yhteistyö Schleswig-Holsteinin kanssa

Schleswig-Holsteinin maakunnalla Saksassa on historiallisia, taloudellisia ja kulttuurisia siteitä Pohjoismaihin ja se pitää itseään osana pohjoismaista yhteisöä Euroopassa. Historiallisten syiden vuoksi siellä asuu tanskalainen vähemmistö, johon kuuluu noin 50 000 jäsentä. Schelswig-Holsteinin oikeus-, kulttuuri- ja eurooppaministeri *Anke Spoorendonk* osallistui PN:n puheenjohtajiston kokoukseen kertomusvuoden tammikuussa ja esitteli Schleswig-Holsteinin hakemuksen, jossa anottiin tarkkailijan asemaa PN:ssa.

Hakemusta käsiteliin puheenjohtajistossa lähes koko kertomusvuoden ajan, ja puheenjohtajisto piti myös kesäkokouksena Schelswig-Holsteinin alueella. Käsittelyssä nousi erityisesti esiin kysymys, haluaako PN lisätä niiden yhteistyökumppaneiden määrää, joilla on Pohjoismaiden neuvostossa tarkkailijan asema ja haluaako PN tarkkailijoita Pohjoismaiden ulkopuolisista parlamentaarisista organisaatioista tai parlamenteista. Katsottiin myös, että Schelswig-Holsteinin hakemuksesta voi muodostua ennakkotapaus PN:n mahdollisten tulevien tarkkailijan asemaa koskevien hakemusten käsittelylle ja tämän takia on tärkeää, että vastaavia yhteydenottoja käsitellään yhdenvertaisesti ja samoilla kriteereillä.

PN:n kansainvälinen yhteistyö on viime vuosina ensisijaisesti perustunut joustavaan ja teemakeskeiseen yhteistyöhön, ensisijaisesti PN:n vakituisten kumppanuuksien kanssa. Pysyvä tarkkailijan asema voi muodostua kankeammaksi ja rajallisemmaksi yhteistyön muodoksi kuin pysyvä kumppanuus, koska painopisteessä on enemmän yhteistyön rakenne kuin sisältö. Tämän periaatteen pohjalta puheenjohtajisto päätti, että Schelswig-Holsteinille ei myönnetä tarkkailijajäsenyyttä PN:ssa. Sen sijaan PN ryhtyy yhteistyöhön Schleswig-Holsteinin maapäivien (parlamentin) kanssa, mikä tarkoittaa, että maapäivät voi lähettää kaksi edustajaa PN:n istuntoon ja että maapäivät voi osallistua PN:n ajankohtaisiin tilaisuuksiin, työpajoihin ja vastaaviin tapahtumiin.

Keskustelun tuloksena puheenjohtajisto päätti myös perustaa työryhmän, joka saa tehtäväksi arvioida PN:n kansainvälistä strategiaa selvittääkseen muuna muassa mitä kansainvälisiä kumppanuuksia PN priorisoi.

Färsaarten hakemus Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston jäseneksi

Juuri ennen Kööpenhaminan istuntoa Färsaarten hallitukselta tuli ilmoitus, että Färsaaret hakevat täysjäsenyyttä PN:ssa ja PMN:ssa. Färsaarten ulkoministeri *Poul Michelsen* perusteli hakemusta Färsaarten pitkäaikaisella ja voimakkaalla poliittisella tahdolla päästä täysivaltaiseksi jäseneksi pohjoismaiseen yhteistyöhön PN:n perustamisesta lähtien. Tämä on osoitettu useita kertoja, mm. kahdella yksimielisellä päätöksellä Färsaarten parlamentissa vuosina 1977 ja 2003. Ulkoministerin mukaan pohjoismaisella yhteistyöllä on erittäin suuri merkitys Färsaarille ja siksi on erittäin tärkeää, että Färsaaret voivat osallistua yhteistyöhön tasavertaisesti muiden Pohjoismaiden kanssa.

Färsaarten yhteistyöministeri *Høgni Hoydal* otti esiin jäsenhakemuksen Kööpenhaminan istunnon yleiskeskustelussa. Ministerineuvoston osalta Färsaareen jäsenhakemus oli käsittelyssä pohjoismaisten yhteistyöministerien kokouksessa istunnossa yhteydessä. Yhteistyöministeri totesivat, että täysjäsenyyshakemuksen hyväksymisessä ei päästä konsensukseen. PN:n puheenjohtajisto käsitteli jäsenhakemusta kokouksessaan Islannissa marraskuussa. Färsaarten hakemus PN:n täysjäsenyydestä ei saanut puheenjohtajiston tukea. Puheenjohtajisto katsoi, että tämä on asia, josta tulee ensisijaisesti keskustella Tanskan ja Färsaarten välillä.

5. LIIKKUVUUS POHJOLASSA

Pohjoismaiden välinen vapaa liikkuvuus oli olemassa jo kauan ennen kuin siitä alettiin puhua Euroopan tasolla. Pohjolan rajattomuudesta on vuosikymmenten saatossa ollut paljon hyötyä Pohjoismaille, ja se on ollut yksi alueen menestykseen ja kasvuun vaikuttavista tekijöistä. Kertomusvuosi koetteli vapaata liikkuvuutta Pohjolassa. Ruotsi otti väliaikaiset rajatarkastukset käyttöön marraskuussa 2015, mikä tarkoitti, että Tanskasta matkustaville alettiin tehdä rajatarkastus. Tanskasta Ruotsiin matkaavien pohjoismaalaisten ei ole tarvinnut todistaa henkilöllisyyttään sitten 1950-luvun, jolloin pohjoismainen passiunioni tuli voimaan. Tanska seurasi Ruotsin esimerkkiä kertomusvuoden tammikuussa aloittamalla tilapäiset rajatarkastukset Saksan-vastaisella rajalla. Syynä rajatarkastuksiin oli turvapaikanhakijoiden suuri määrä. Rajatarkastukset on nähty uhkaavan Pohjoismaiden vapaata liikkuvuutta, sekä Tanskan ja Ruotsin välisen Juutinrauman alueen elinvoimaisuutta, mikä on tähän mennessä mahdollistanut vaivattoman työssäkäynnin Ruotsista Tanskaan ja päinvastoin, ja on ollut esimerkkinä vapaasta liikkuvuudesta Pohjoismaissa.

Kertomusvuoden huhtikuussa Oslossa pidetyssä PN:n teemaistunnon ajankohtaiskeskustelun aiheena olivat rajatarkastukset. Keskustelun alustuspuheenvuoron piti Suomen yhteistyöministeri Anne Berner. Ministeri Berner kertoi PN:n jäsenille ennen teemaistuntoa pidetystä yhteistyöministerien kokouksesta, jossa päätettiin muun muassa korottaa kotouttamiseen varattavia määrärahoja sekä tehostaa työtä rajatarkastusten seurausten helpottamiseksi. Tavoitteena on vapaa liikkuvuus Pohjoismaiden välillä. Parlamentaarikot katsoivat, että ratkaisuja on haettava sekä EU-tasolta että pohjoismaista yhteistyötä tiivistämällä, jotta pakolaiskysymys saadaan ratkaistua ja Pohjoismaiden väliset rajatarkastukset lopetettua.

Väliaikaiseksi toimeksi otetut rajatarkastukset ovat jatkuneet koko kertomusvuoden ajan. Aluksi rajatarkastuksia jatkettiin kuukausi kerrallaan, mutta kesällä maat saivat Eurooppa-neuvostolta luvan pidentää niitä seitsemällä kuukaudella. Kööpenhaminan täysistunnossa Tanskan pääministeri Lars Løkke Rasmussen totesi, että Tanskalla on joustava rajavalvonta suhteessa Ruotsiin ja Saksaan. Tilanne rajatarkastuksissa riippuu EU:n ulkorajojen tilanteesta ja Tanskalla on halu ja pyrkimys päästä takaisin normaaliin tilanteeseen.

Pohjoismainen liikennepoliittinen yhteistyö ja pyöreän pöydän keskustelu liikenneministereiden kanssa

Pohjoismainen liikenneyhteistyö ei ole osa virallista pohjoismaisen yhteistyön rakennetta ja siten PMN:lla ei ole erillistä liikenneministerineuvostoa. PN on usean vuoden ajan puhunut tiiviimmän Pohjoismaiden välisen liikennepoliittisen yhteistyön puolesta. Kertomusvuoden marraskuussa järjestettiin PN:n aloitteesta Tukholmassa Pohjoismaiden liikenneministerien ja PN:n edustajien välinen pyöreän pöydän keskustelu.

Ruotsin infrastruktuuriministeri *Anna Johansson* avasi tilaisuuden toteamalla, että hyvät, toimivat rajat-ylittävät liikennemahdollisuudet ovat ensisijaisen tärkeitä ja piti tapaamista PN:n parlamentaarikoiden kanssa historiallisena tapahtumana, sillä pohjoismaisella liikenneyhteistyöllä voidaan saavuttaa paljon. Johansson torjui kuitenkin avajaispuheenvuorossaan ajatuksen yhteispohjoismaisen liikenne- ja infrastruktuuristrategian laatimisesta. Hän painotti kansallisia liikennesuunnitelmia sekä tulevien liikennevirtojen ennustamista Tanskan ja Ruotsin mallin mukaisesti tiiviimmän pohjoismaisen viranomaisyhteistyön lähtökohtana. Ministeri Johansson kertoi, että Ruotsin parlamentille on juuri jätetty käsiteltäväksi infrastruktuurialoite, joka keskittyy mm. saavutettavuuteen, ympäristökysymyksiin sekä siirtymiseen pois fossiilisista polttoaineista ja liikenteen aiheuttamista

päästöistä. Kaupungistuminen etenee Ruotsissa nopeasti aiheuttaen liikenteelle jatkuvia haasteita ja aluekohtaista epätasapainoa. Ajanjaksolle 2014–2025 on varattu SEK 100 miljardia uusiin investointeihin, joista suurin yksittäinen panostus on rautatiet. Yksinomaan rautateiden määrärahoja aiotaan Ruotsissa lisätä 45 %. Tavaraliikennettä halutaan siirtää teiltä merelle ja kiskoille ja mm. Tukholman-Göteborgin-Malmön välille on suunnitteilla luotijunarataa. Edellä mainitun lisäksi maan tulevaan infrastruktuuriin kytkeytyvä digitalisointi, kuten esim. itseohjautuvat autot, älyratkaisut sekä datan saatavuus, ratkaisevat sen kuinka hyvin pystymme hyödyntämään tulevia ratkaisuja. Erityisesti rajat ylittävät kuljetukset ja liikennevirtojen hallitseminen pohjustavat Johanssonin mielestä pohjoismaista yhteistyötä käytännön tasolla.

Norjassa on hyvät liikenneyhteydet, mutta nykyisellään maa haluaa painottaa entistä enemmän nimenomaan meri- ja raideliikenteeseen, kertoi Norjan liikenne- ja viestintäministeri Ketil Solvik-Olsen. Norjan vuosien 2018-2019 kansallinen liikennesuunnitelma siirtyy kesällä 2017 maan suurkäräjien hyväksyttäviksi ja strategian perimmäisenä tavoitteena ovat matkustusaikojen lyhentäminen sekä päästöjen vähentäminen. Investointikohteita ovat tällä hetkellä kansallinen moottoritiesuunnitelma sekä panostukset kaupunki-infrastruktuuriin, erityisesti joukkoliikenne ja pyöräily. Suurimpia haasteita ovat maan neljässä suurimmassa kaupungissa havaitut merkittävät liikenteen pullonkaulat. Rannikolle ja Pohjoisnorjan satamiin halutaan paremmat kulkuyhteydet erityisesti öljy-, kalanjalostus- ja alumiiniteollisuutta ajatellen. Solvik-Olsen oli samaa mieltä ruotsalaisen virkaveljensä kanssa siitä, että nimenomaan älyliikenneratkaisut ja teknologia ovat keskeisiä pohjoismaiselle liikenneyhteistyölle.

Islannin sisäasiain ministeriön liikenneosaston johtaja *Sigurbergur Björnsson* kertoi, että liikenne on keskeisen tärkeää Islannille ja uudet teknologiat toisivat harvaanasutulle saarivaltiolle mukanaan monenlaisia mahdollisuuksia alueen infrastruktuurin ja palveluiden kustannustehokkaaseen kehittämiseen. Suurimmat odotukset Islannissa liittyvät matkailusektoriin, jonka odotetaan kasvavan jopa 37 % tänä vuonna. Matkailijavirtojen lisääntymisen seurauksena erityisesti lentokenttäinfrastruktuuri on kuormittunut ja kaipaa lisäpanostusta.

Tanskalla ei ole kansallista liikennesuunnitelmaa, vaan liikennepolitiikan suunnittelu toteutetaan Tanskassa poliittisten sopimusten kautta yhteistyössä kansankäräjien kanssa, totesi Tanskan liikenneministeriön neuvos *Christian Løvenbalck Haxthausen*. Tanskan hallituksen prioriteettina ovat maantiet ja suurin meneillään oleva hanke on Fehmarninsalmen alittava maantie- ja rautatietunneli, joka liittää Tanskan muuhun Eurooppaan. Se on yksi maan tärkeimmistä liikennekäytävistä ja 10 % määrärahoista sen rakentamiseen tulee EU:lta. Sillan pitäisi olla valmis vuoteen 2028 mennessä, mutta rakentamista ei valitettavasti olla päästy aloittamaan ajoissa.

Suomen liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner tiivisti Suomen neljä liikenne- ja infrastruktuuripolitiikan päätavoitetta: tarvitsemme enemmän työllisyyttä ja yrittäjyyttä, digitalisointia tulisi lisätä, markkinoiden sääntelyä tulisi vähentää sekä ilmastotavoitteisiin pitää päästä. Liikennekaari, digitalisointi sekä lento-, rautatie- ja meriliikenne yhdistyvät yllä mainittuihin Suomen tavoitteisiin. Tämän lisäksi Suomi haluaisi pienet lentokoneet käyttöön koko valtakunnan alueella ja huomioida liikkuvuuspalvelut paremmin tulevassa niin lainsäädännössä kuin itse teknologioidenkin osalta. Ministeri Berner kiteytti infrastruktuurin olevan kaikkien palveluiden perusta. Ahvenanmaan infrastruktuuriministeri Mika Nordberg painotti meriliikenteen saavutettavuuden ja laivaväyläyhteistyön olevan ensisijaisen tärkeitä Ahvenanmaalle. Ministereistä ainoastaan Nordberg otti kantaa liikennepolitiikan ministerineuvoston lakkauttamiseen vuonna 2005 pitäen tätä huonona päätöksenä.

PN:n liikenneraportoija *Gunvor Eldegardin* antoi lyhyen katsauksen PN:ssa käsiteltävistä liikenne- ja infrapoliittisista kysymyksistä ja tavoitteista. Eldegardin mukaan liikennesektori on konkreettinen esimerkki Pohjoismaiden kansalaisten ja elinkeinon verkostoitumisesta, sillä kaikki maat ovat riip-

puvaisia hyvistä liikenneyhteyksistä, niiden kehittämistä ei voida lopettaa maiden rajoille ja niiden järjestelmien tulisi olla yhteensopivia. Tämän lisäksi Pohjoismaat ovat yhdessä allekirjoittaneet Pariisin ilmastosopimuksen, joka velvoittaa vähentämään liikennepäästöjä ja siirtämään sitä maanteiltä rautateille. Pohjoismaisten rautateiden täytyy olla kilpailukykyiset. Kansallisissa liikennesuunnitelmissa usein unohdetaan katsoa rajat ylittäviä osuuksia

Suomen valtuuskunnan jäsen edustaja Arto Pirttilahti piti liikennepolitiikan PMN:n lakkauttamista huonona ja valitettavana päätöksenä. Hän painotti, että digitalisoinnin eteneminen edellyttäisivät hallitustasollakin tiiviimpää pohjoismaista yhteydenpitoa. Rautatieliikenteen verkkojen vahvistamisen ohella Pirttilahden mukaan myös mm. Pohjoismaiset lentoyhteydet ja pienlentokenttäliikenne ovat myös tärkeä asia. Rautatieyhteyden avaaminen Tromssaan ja Kiirunaan on keskeinen asia joka voisi vauhdittaa Pohjoismaiden pääsyä nopeammin Aasian markkinoille Koillisväylän avautuessa. Pohjoismaiden tulisi yhdessä laatia strateginen selvitys liikenne- ja infrayhteistyöstä ja joka toimisi tulevan tiiviimmän yhteistyön pohjana.

PN kannattaa liikenneministereiden kanssa käytävän vuoropuhelun jatkamista ja tiivistämistä. Suomen ensi vuoden puheenjohtajuusohjelmassa korostetaan pohjoismaisen liikennepoliittisen yhteistyön edistämistä. Konkreettinen tavoite on järjestää pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa vuonna 2017. Suomen ohjelmassa todetaan, että *"Pohjolan pohjoisimpien alueiden liikenneverkkoa ja infrastruktuuria parantamalla, integroimalla sekä yhteistyötä tiivistämällä voidaan synnyttää uutta kasvupotentiaalia, parantaa matkailun edellytyksiä sekä korottaa huoltovarmuutta. Pohjoismaiden tulisi aktiivisesti viedä yhdessä liikenne- ja infrastruktuuriyhteisyötä eteenpäin pohjoisen eri toimijoiden kanssa."* Pyöreän pöydän tapaamisen järjestäminen PN:n ja pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuuriministerien kanssa on ensisijaisen tärkeää yllä mainittujen tavoitteiden toteuttamiselle.

6. Muut asiat ja teemat

6.1 Pohjoismaiset työmarkkinat

Tanskan entinen ministeri ja EU-komissaari *Poul Nielson* sai vuonna 2015 PMN:lta tehtäväksi laatia strategisen selvityksen Pohjoismaiden työmarkkinoista. Työelämäyhteistyötä koskeva selvitys on järjestyksessä kolmas suuri pohjoismainen strategiaselvitys. Niistä ensimmäinen oli Pohjoismaiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteistyömahdollisuuksia käsitellyt Stoltenbergin raportti (2009), jonka laati Norjan entinen ulko- ja puolustusministeri *Thorvald Stoltenberg*. Toisena vuorossa oli terveysalan yhteistyötä käsitellyt Könbergin raportti (2014), josta vastasi Ruotsin entinen sosiaaliministeri *Bo Könberg*.

Pohjoismaiden työelämää koskeva strategiaselvitys luovutettiin kertomusvuoden kesäkuussa Suomen oikeus- ja työministeri Jari Lindströmille. Selvityksessä on 14 ehdotusta siitä, miten työelämää voidaan kehittää pohjoismaisella yhteistyöllä. Nielsonin lähtökohta selvitystyöhön on ollut, että vaikka työmarkkina-alan rakenteissa ja politiikassa on eroja Pohjoismaiden välillä, yhteiset työmuodot, normit ja arvot määrittävät kuitenkin työelämän luonnetta ja työmarkkinapolitiikkaa Pohjoismaissa. Tähän lähtökohtaan perustuen voidaan puhua pohjoismaisesta mallista, joka keskeisiltä osin eroaa monen muun maan työmarkkinoilla vallitsevista olosuhteista – niin Euroopassa kuin muualla maailmassa.

Strategiaselvityksessä Nielson kehottaa panostamaan aiempaa enemmän digitalisoinnin ja tekniseen kehitykseen. Tekniikan nopean kehittymisen lisäksi eläkeiän asteittainen nousu pohjustaa

uusien koulutusmuotojen tarvetta. Pohjoismaiden kilpailukyvyn turvaaminen vaatii uudenlaista koulutusajattelua. Nielson katsoo, että Pohjoismaiden hallitusten tulee ajaa kaikille palkansaajille pakollisen aikuis- ja täydennyskoulutuksen käyttöönottoa ja kehittää sitä koskeva malli yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa. Raportissa painotetaan myös työntekijöiden koulutuksen ja osaamisen lisäksi työterveyden ja työturvallisuuden, maahanmuuton ja tasa-arvon kaltaisia haasteita Pohjoismaiden työelämälle. Raportin mukaan Pohjoismaiden tulisi etsiä näillä aloilla entistä enemmän yhteisiä ratkaisuja ja hyödyntää yhteistyötä aiempaa paremmin ja koordinoida toimintaansa entistä enemmän myös EU:n suuntaan.

PN on seurannut raportin valmistumista ja pyrkinyt dialogin kautta vaikuttamaan selvityksen loppupäätelmiin ja ehdotuksiin. Poul Nielson osallistui PN:n kokouksiin Helsingissä kertomusvuoden tammikuussa ja kertoi selvitystyön etenemisestä sekä kuuli PN:n jäsenten näkökulmia Pohjolan työelämän tämänhetkisiin haasteisiin. Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ja Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta perustivat työmarkkinaryhmän, joka sai tehtäväksi seurata strategiaselvityksen valmistumista. Suomen valtuuskunnan jäsen, edustaja Ville Skinnari toimi työmarkkinaryhmän jäsenenä. PN:n vanha elinkeinovaliokunta (2015) sekä työmarkkinaryhmä ovat tavanneet Poul Nielsonin pari kertaa ja kertoneet hänelle näkemyksistään. Työmarkkinaryhmä laati bruttolistan useista erilaisista ehdotuksista, jotka lähetettiin Poul Nielsonille arvioitavaksi ja mahdollisesti loppuselvitykseen sisällytettäväksi. Keskustelua pohjoismaisista työmarkkinoista käytiin myös kertomusvuoden istunnon kyselytunnilla, jolloin PN:n parlamentaarikoilla oli mahdollisuus esittää suoria kysymyksiä Suomen oikeus- ja työministeri Jari Lindströmille.

Pohjoismaiset työministerit keskustelivat Nielsonin raportista kokouksessaan kertomusvuoden marraskuussa ja PMN:n vuoden 2017 budjetista on varattu määrärahoja raportin seurantaan.

6.2 Pohjoismainen ilmastopolitiikka

PN on ottanut aktiivisen roolin YK:n ilmastosopimuksen tavoitteiden toteuttamisessa. Kaikki Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä ilmastokaasupäästöjen vähennystavoitteissaan. Tämän lisäksi ne pyrkivät etsimään ja jakamaan ratkaisuja ja hyviä käytäntöjä, joita voidaan hyödyntää globaalissa mittakaavassa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Tästä esimerkkinä ovat mm. *New Nordic Climate Solutions -hanke*, jota PN on esitellyt Pariisin ja Marrakeshin ilmastokokouksissa.

PN järjesti kertomusvuoden syyskuun valiokuntakokousten yhteydessä Tukholmassa seminaarin viisaasta ilmastolainsäädännöstä. Seminaari keskittyi tarkastelemaan Pohjoismaiden itselleen asettamia tavoitteita ja toimenpiteitä Pariisin ilmastosopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Kaikkien Pohjoismaiden tavoitteet ovat tässä suhteessa erittäin kunnianhimoiset. Seminaarin kutsui koolle Kestävä Pohjola -valiokunnan puheenjohtaja Hanna Kosonen ja siihen osallistui noin 35 edustajaa PN:sta ja kansallisten parlamenttien valiokunnista, muun muassa eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja *Satu Hassi.*

Seminaarin aikaan odotettiin vielä kärsimättömästi EU:n ratifioivan Pariisin ilmastosopimuksen, mikä tapahtuikin pian kokouksen jälkeen. Kestävä Pohjola -valiokunnan puheenjohtaja Hanna Kosonen korosti seminaarin avauspuheenvuorossa vastuutamme Pariisin sopimuksen voimaansaattamisessa. Hän sanoi valiokunnan tekevän kaikkensa sen eteen, että Euroopan komissio saattaa ratifioinnin maaliin. Kosonen totesi, että on päästävä 1,5 asteen tavoitteeseen, koska kahden asteen toteutuma tarkoittaa huomattavaa tuhoa. Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteisiin pääsemiseksi kaivataan hyviä käytäntöjä ja konkreettisia toimenpiteitä. Energia-alan murros varmasti tarjoaa juuri kaivattuja konkreettisia mahdollisuuksia.

Cicero-tutkimuskeskus kertasi, minkälaiset CO2 -päästöt Pohjoismailla on tällä hetkellä ja minkälaiset tavoitteet niillä päästöjen suhteen on. Viisas ilmastopolitiikka vaatii yhteiskunnissa kaikkien politiikka-alueiden koordinointia. Pohjoismaista vain Suomi on kirjannut luvuin tavoitteen päästövähennyksille lakiin (-80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä).

Seminaarissa tarkasteltiin päästöjakaumaa sektoreittain, ja Pohjoismaiden laajuisesti 70 prosenttia hiilidioksidipäästöistä aiheutuu liikenteestä ja teollisuudesta, 30 prosenttia sähköntuotannosta ja lämmityksestä. Tästä seuraa loogisesti, että liikenteen sähköistäminen on avainasemassa Pohjoismaissa päästötavoitteiden saavuttamisessa. Energiantuotannossa kustannustehokkainta olisi tulevaisuudessa lisätä aurinkovoiman osuutta. Siirtokapasiteetti pitäisi nelinkertaistaa vuoteen 2050 mennessä.

Seminaarissa keskusteltiin myös maa- ja metsätaloudesta, jonka osuus kokonaispäästöistä Pohjoismaissa on 10-20 prosenttia. Maa- ja metsätalouden sivuvirtojen käyttöä onkin syytä tehostaa. Maataloudessa on myös syytä tarkastella innovatiivisia ratkaisuja, joista yhtenä esimerkkinä edustaja Satu Hassi mainitsi hyönteisravinnon mm. kalateollisuuden rehuna.

PN:n Kestävä Pohjola - vailokunnan on määrä järjestää pohjoismainen ilmastofoorumi syksyllä 2017.

6.3 Yksintulevat ja alaikäiset turvapaikanhakijat

Pohjoismaat olivat uuden haasteen edessä erityisesti vuonna 2015, kun Pohjoismaihin hakeutui poikkeuksellisen suuri määrä turvapaikanhakijoita. Maat eivät olleet varautuneet käsittelemään näitä haasteita. Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta halusi siksi tarkastella niitä lähemmin ja päätti kertomusvuoden aikana keskittyä ilmiön yhteen osa-alueeseen. Yksintulevat lapset ovat erityisen heikossa asemassa oleva ja haavoittuva ryhmä, ja siksi valiokunnan mielestä on tärkeää, etteivät turvapaikkapoliittiset toimet heikennä lasten oikeuksia ja erityisiä huolenpidon ja turvan tarpeita. Valiokunta on perehtynyt kertomusvuoden aikana perusteellisesti ongelmiin, joita liittyy Pohjoismaiden vastaanottamiin alaikäisiin turvapaikanhakijoihin. Valiokunta on muun muassa vieraillut vastaanottokeskuksissa ja käynyt vuoropuhelua asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa. Lisäksi poliitikot ovat tavanneet Pohjoismaihin yksin paenneita nuoria.

Valiokunta vieraili Oslossa huhtikuussa järjestettyjen PN:n valiokuntakokousten yhteydessä Hvalstadin vastaanottokeskuksessa Norjan Askerissa. Myös valiokunnan Tukholmassa pidetyn kesäkokouksen ohjelmassa keskityttiin samaan teeman. Saadakseen kuvan siitä, miten alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto on järjestetty Ruotsissa, valiokunta vieraili sosiaaliministeriössä sekä maahanmuuttovirastossa ja tapasi Ruotsin valtiopäivien sosiaalivaliokunnan puheenjohtajan *Emma Henrikssonin*. Valiokunnalla oli tapaaminen Ruotsin lapsiasiavaltuutetun toimistossa, jossa nostettiin esiin yksintulleita lapsia koskettavia ongelmia. Valtuuskunta tapasi myös Ruotsin Yksintulleiden liiton edustajan *Hamza Ibrahimin*, joka kertoi omasta saapumisestaan yksin Ruotsiin vuonna 2011.

Tämän vuoden kokouksien, vierailujen, alustusten ja painopistealueiden kautta valiokunta on saanut käsityksen ongelmista, joita yksintuleviin alaikäisiin turvapaikanhakijoihin liittyy. Valiokunnan mielestä kaikilla Pohjoismaissa oleskelevilla alle 18-vuotiailla on oikeus hyvään ja turvalliseen kasvuun sekä lasten oikeuksien kunnioittamiseen kaikissa Pohjoismaissa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti. Valiokunta teki PN:n istunnossa Kööpenhaminassa valiokuntaehdotuksen, joka sisältää useita toimia, joiden on määrä parantaa yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden tilannetta ja vahvistaa heidän oikeuksiaan suhteessa YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Valiokunta ehdottaa muun muassa käsittelyaikojen lyhentämistä iänmäärityksestä riippumatta ja uusien turvallisten karkotusrutiinien käyttöönottoa.

7. POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN BUDJETTI

PMN:n, eli hallitustenvälisen virallisen pohjoismaisen yhteistyön vuoden 2016 kokonaismenokehys oli yhteensä 927 546 000 Tanskan kruunua (n. 125 milj. euroa). Reaalinen budjettikehys oli siten prosenttiyksikön pienempi kuin vuonna 2015. Budjetissa toteutettu leikkaus vastaa 9,2 miljoonan Tanskan kruunun säästöä (n. 1,2 milj. euroa). Leikkaus jakautui kahden suurimman sektorin, eli yhteistyöministerien budjetin (–70 %) sekä koulutus- ja tutkimusalan (–30 %) kesken. Kaikkien muiden sektorien budjetit pysyvät vuoden 2015 tasolla. PMN:n budjetista kustannetaan muun muassa yhteispohjoismaiset hankkeet ministerineuvoston kymmenellä eri sektorilla, sekä pohjoismaisten laitosten ja yhteistyöelinten toimintaa. Suomen maksuosuus budjetista oli 143 599 000 Tanskan kruunua (n. 19,3 milj. euroa).

PN:n budjetti on runsaat 36 miljoonaa Tanskan kruunua (noin 4,8 milj. euroa). Se on hallinnollinen budjetti, josta maksettavia kuluja ovat muun muassa puolueryhmätuki, kokous- ja matkakustannukset, valiokuntien työ, tulkkaus ja kääntäminen, julkaisut sekä hallintokustannukset henkilöstö mukaan lukien. Yhteensä pohjoismainen yhteistyö maksaa siis vajaa neljä euroa suomalaista kohden vuodessa.

Pohjoismaisen yhteistyön budjetti rahoitetaan ensisijaisesti maiden suorilla maksuilla. Ne määräytyvät erityisen jakoperusteen mukaan. Jakoperuste perustuu kunkin maan osuuteen Pohjoismaiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta tuotantokustannushinnoin kahden viimeisimmän tiedossa olevan vuoden ajalta.

Maiden maksuosuudet prosentteina vuosina 2013 – 2016:

	2013	2014	2015	2016
Tanska	22,3	21,0	20,0	19,4
Suomi	17,4	16,3	15,5	15,7
Islanti	0,7	0,7	0,7	0,8
Norja	29,3	30,6	31,5	32,3
Ruotsi	30,3	31,4	32,3	31,8
Yht.	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*

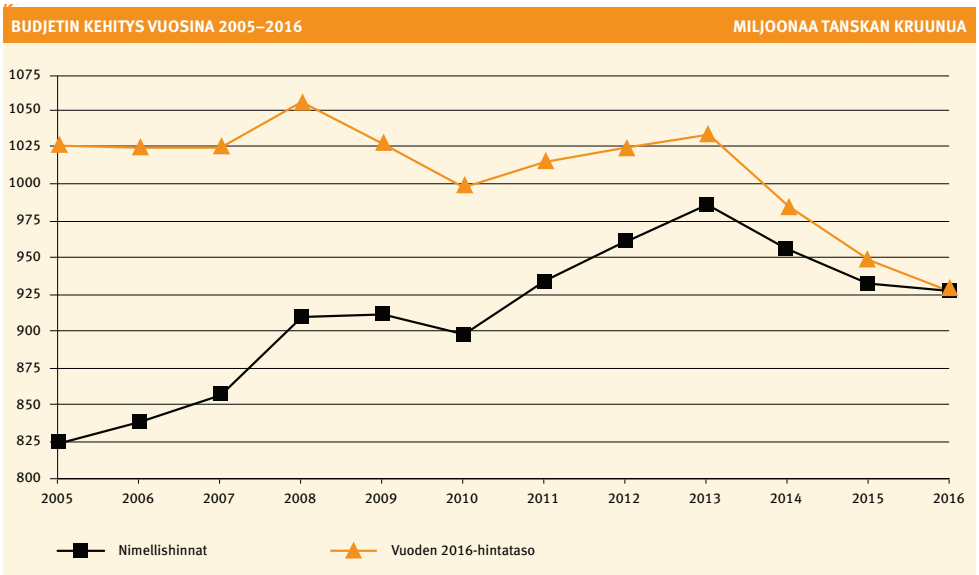

Pohjoismaiden neuvoston budjettityö

Pohjoismainen budjetti on poliittinen väline. PMN laatii budjetti-ehdotuksen, ja PN hyväksyy sen. Helsingin sopimuksen 64 artiklan mukaan ministerineuvoston tulee esittää menoarvioehdotuksensa neuvostolle lausuntoa varten ja neuvosto voi ehdottaa muutoksia painopistealueisiin ministerineuvoston esittämään budjettikehykseen. Ministerineuvoston tulee ottaa huomioon neuvoston näkemykset, ellei ole erityistä perustetta toimia toisin. Neuvostolla on näin ollen huomattava vaikutus budjettiin.

Budjettineuvotteluja ministerineuvoston ja neuvoston välillä käydään koko kalenterivuoden ajan. PN:ssa budjettityö on puheenjohtajiston vastuulla, mutta puolueryhmät nimeävät budjettityöstä vastaavan henkilön osallistumaan budjettineuvotteluihin. Ministerineuvoston vuoden 2017 budjettia koskeva prosessi käynnistyi jo vuoden 2015 puolella, puheenjohtajiston ja pohjoismaisten yhteistyöministereiden kokouksella Reykjavikin istunnon yhteydessä. Kokouksessa keskusteltiin budjetin yleisistä linjauksista. Puheenjohtajisto tapasi Suomen yhteistyöministerin Anne Bernerin tammikuun kokousten yhteydessä keskustellakseen PN:n yleisistä budjettiehdotuksista vuodelle 2017. Budjettineuvotteluissa neuvosto on huomioinut, että pohjoismaista budjettia ei saa edelleen leikata ja vuoden 2017 budjetti onkin samalla tasolla kuin vuoden 2016 budjetti.

Myös puolueryhmien budjettivastaavat kokoontuivat useaan otteeseen vuoden aikana, mm. huhtikuun kokousten yhteydessä sekä heinäkuussa tavatakseen Suomen yhteistyöministerin Anne Bernerin. Puolueryhmien kesäkokousten jälkeen ryhmät lähettivät konkreettiset budjettiehdotusta koskevat muutosehdotuksensa. Puolueryhmien budjettivastaavat kokoontuivat Kööpenhaminassa uudelleen syyskuussa päättääkseen, mitä puolueryhmien muutosehdotuksia tulisi priorisoida PMN:n kanssa käytävissä neuvotteluissa. Näiden neuvotteluiden jälkeen PN:n presidentti Henrik Dam Kristensen ja varapresidentti Mikkel Dencker tapasivat Pohjoismaiden yhteistyöministereiden puheenjohtajan ja Suomen yhteistyöministerin Anne Bernerin ja he neuvottelivat neuvoston tekemistä muutosehdotuksista ministerineuvoston budjettiehdotukseen. Kokouksen lopputuloksena osapuolet sopivat muutoksista ja tarkennuksista PMN:n vuoden 2017 budjettiin. Ministerineuvoston vuoden 2017 budjetti hyväksyttiin lopullisesti koko PN:n puolesta Kööpenhaminan istunnon yleiskokouksessa. Ensi vuonna suomalainen PN:n presidentti johtaa PN:n budjettityötä ja vastaa neuvotteluista PMN:n kanssa. Neuvottelut käydään ensisijaisesti PMN:n puheenjohtajamaa Norjan yhteistyöministerin kanssa.

LIITE 1 Suomen valtuuskunta 2016

LIITE 2 Esitykset, suositukset ja sisäiset päätökset 2016

LIITE 3 Pohjoismaiden neuvoston palkinnot 2016

LIITE 4 Suomen puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden neuvostossa 2017

LIITE 1

SUOMEN VALTUUSKUNTA 1.1. – 31.12.2016

Jäsenet

Valitut jäsenet

Arhinmäki, Paavo, vas
Eerola, Juho, ps, puheenjohtaja
Elo, Simon, ps
Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja
Haglund, Carl, r (30.7. asti)
Henriksson, Anna-Maja, r (8.9. alkaen)
Honkonen, Petri, kesk
Huhtasaari, Laura, ps
Juvonen, Arja, ps
Karimäki, Johanna, vihr
Koski, Susanna, kok
Kosonen, Hanna, kesk
Kulmuni, Katri, kesk
Kärnä, Mikko, kesk
Lundberg, Britt, ÅC
Pirttilahti, Arto, kesk
Rydman, Wille, kok
Skinnari, Ville, sd
Staffas, Mikael, Lib
Tuomioja, Erkki, sd
Vartiainen, Juhana, kok

Varajäsenet

Andersson, Li, vas (27.9. asti)
Biaudet, Eva, r (8.9. alkaen)
Halmeenpää, Hanna, vihr
Henriksson, Anna-Maja, r (8.9. asti)
Häkkänen, Antti, kok
Jalonen, Ari, ps
Jonsson, Axel, ÅF
Kymäläinen, Suna, sd
Laitinen-Pesola, Jaana, kok
Lintilä, Mika, kesk
Louhelainen, Anne, ps
Maijala, Eeva-Maria, kesk
Mikkonen, Krista, vihr
Modig, Silvia, vas (28.9. alkaen)
Parviainen, Ulla, kesk
Räsänen, Joona, sd
Sirén, Saara-Sofia, kok

Talja, Martti, kesk
Tavio, Ville, ps
Wallin, Harry, sd
Wallinheimo, Sinuhe, kok
Wikström, Tony, ÅSD

Valtuuskunnan työvaliokunta

Eerola, Juho, ps, puheenjohtaja
Arhinmäki, Paavo, vas
Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja
Haglund, Carl, r (30.7. asti)
Karimäki, Johanna, vihr
Kulmuni, Katri, kesk
Lundberg, Britt, ÅC (2.11. asti)
Rydman, Wille, kok
Staffas, Mikael, Lib (2.11. alkaen)

Jäsenyydet puheenjohtajistossa, valiokunnissa, komiteoissa ja työryhmissä

Puheenjohtajisto

Haglund, Carl, r (30.7. asti)
Lundberg, Britt, ÅC (27.9. alkaen)
Rydman, Wille, kok
Tuomioja, Erkki, sd

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa-valiokunta

Arhinmäki, Paavo, vas
Feldt-Ranta, Maarit, sd
Henriksson, Anna-Maja, r (27.9. alkaen)
Huhtasaari, Laura, ps, varapuheenjohtaja
Karimäki, Johanna, vihr
Lundberg, Britt, ÅC (26.9. asti)

Kestävä Pohjola-valiokunta

Elo, Simon, ps
Koski, Susanna, kok
Kosonen, Hanna, kesk, puheenjohtaja
Kärnä, Mikko, kesk

Kasvu ja kehitys Pohjolassa-valiokunta

Eerola, Juho, ps
Kulmuni, Katri, kesk
Pirttilahti, Arto, kesk
Skinnari, Ville, sd
Vartiainen, Juhana, kok

Hyvinvointi Pohjolassa-valiokunta

Honkonen, Petri, kesk
Juvonen, Arja, ps
Staffas, Mikael, Lib

Tarkastuskomitea

Koski, Susanna, kok (varajäsen Häkkänen, Antti, kok)

Vaalikomitea

Eerola, Juho, ps
Feldt-Ranta, Maarit, sd, varapuheenjohtaja
Haglund, Carl, r, puheenjohtaja (30.7. asti)

Budjettiryhmä

Eerola, Juho, ps
Pirttilahti, Arto, kesk

Rajaeste-työryhmä

Kulmuni, Katri, kesk, puheenjohtaja
Lundberg, Britt, ÅC

Työmarkkinatyöryhmä

Skinnari, Ville, sd

Pohjoismaisen kulttuurirahaston hallitus

Arhinmäki, Paavo, vas (varajäsen Juvonen, Arja, ps)

Pohjoismaiden Investointipankin tarkastuskomitea

Pirttilahti, Arto, kesk

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea

Rydman, Wille, kok

LIITE 2

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON ESITYKSET, SUOSITUKSET JA SISÄISET PÄÄTÖKSET 2016

Suositus 1/2016 Lapset ja nuoret Pohjolassa – Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkihallinnollinen strategia 2016–2022 (B305)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se täytäntöönpanee ministerineuvoston ehdotuksen *Lapset ja nuoret Pohjolassa – Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkihallinnollinen strategia 2016-2022* ottaen huomioon mietinnöissä esitetyt näkemykset.

Suositus 2/2016 Lentoturvallisuus ja lentohenkilökunnan työehdot (A 1647/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne tekevät aloitteen lentoturvallisuuteen, työehtoihin ja oikeudenmukaiseen kilpailuun liittyvien lentoliikenteen olosuhteiden tarkastelemiseksi

että ne tekevät yhteisiä aloitteita lentoturvallisuuden ja alan työehtojen esiintuomiseksi pohjoismaisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Suositus 3/2016 Liikkuvuus ja oikeudenmukainen kilpailu (A 1624/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tekee aloitteen esitutkimuksesta, jossa selvitetään koko Itämeren alueella toimiville työntekijöille, työnantajille sekä pk-yrityksille suunnatun kootun tiedotuspalvelun perustamista ja pitkäjänteistä rahoittamista.

että se tekee (ainakin) Pohjoismaat kattavan yhteistyöaloitteen siitä, miten pk-yrityksille suunnattu kansallisen tason tiedotus voidaan paremmin koordinoida ja tuoda saataville pohjoismaisella tasolla.

Suositus 4/2016 Pohjoismaiden välisten jätevirtojen selvittäminen (A 1662/miljö)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se kartoittaa Pohjoismaiden välisiä sekä Pohjoismaiden ja muiden alueiden välisiä jätevirtoja ja sitä, miten ne ovat kehittyneet viimeisten 10 vuoden aikana ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet kehitykseen.

että se tutkii, auttavatko vai estävätkö eri Pohjoismaiden jätealaa koskevat säännöt, tukijärjestelmät ja maksut tavoitetta kasvattaa materiaalikierrätykseen menevän jätteen osuutta eri Pohjoismaissa.

Suositus 5/2016 Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain yhteistyöohjelma 2017–2020 (B 307/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se edistää toimia, joiden avulla antibioottiresistenssin leviämistä voidaan torjua maataloudessa, vrt. One Health – terveet eläimet ja eläinten hyvinvointi -aloitteen painopistealue.

että se yrittää löytää yhteisen pohjoismaisen kannan yhteistyöohjelman painopistealueisiin kuuluvista tärkeistä EU-säädöksistä ja että se pyrkii koordinoinnin avulla välttämään EU-direktiivien täytäntöönpanossa syntyviä rajaesteitä.

että se sisällyttää Alkutuotannon parempi sopeutumiskyky ja pienemmät ilmastovaikutukset -painopistealueeseen ilmastonmuutosta ja alkutuotantoa Pohjoismaissa käsittelevän vuoden 2014 selvityksen, meriympäristön happamoitumisen sekä yhteisten kalakantojen hallinnoinnin ongelmien seurannan.

että se sisällyttää Biologisten resurssien kestävä hallinnointi -painopistealueeseen toimia, joiden avulla voidaan vähentää vesiviljelyn kielteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen.

että se sisällyttää Biologisten resurssien kestävä hallinnointi -painopistealueeseen toimia, joiden avulla Pohjola voi hyödyntää potentiaaliaan ruoan ja bioenergian kestävään tuotantoon.

että se toteuttaa ministerineuvoston ehdotuksen (B307/hållbart) maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvoston yhteistyöohjelmaksi vuosille 2017–2020 ja ottaa huomioon Pohjoismaiden neuvoston näkemykset konkreettisten panostusten kehittämisestä.

Suositus 6/2016 Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamista koskeva yhteistyöohjelma (B 311/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa ministerineuvoston ehdotuksen pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamista koskevaksi yhteistyöohjelmaksi.

että se toteuttaa yhteistyöohjelman ottaen huomioon yksintulleita pakolaislapsia koskevassa valiokuntaehdotuksessa (A 1682/välfärd) olevat suositukset.

että vaihdetaan ja kehitetään malleja tai menetelmiä, joilla lisätään pakolaisten ja maahanmuuttajien työllisyyttä ja sitä kautta edistetään kotoutumista.

Suositus 7/2016 Suuntaviivat yhteistyölle länsinaapureiden kanssa (B 309/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii uudet suuntaviivat yhteistyölle länsinaapureiden kanssa.

Suositus 8/2016 Palomiesten syöpäkuolleisuus ja tiettyjen syöpien luokittelu (A 1677/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii pohjoismaisen kokoelman tutkimuksista eri ammattiryhmien (palomiehet mukaan lukien) alttiudesta syöpäsairauksiin tavoitteena saada kokonaisvaltaisempi kuva alan tutkimuksesta

Suositus 9/2016 Palomiesten syöpäkuolleisuus ja tiettyjen syöpien luokittelu (A 1677/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne kehittävät työterveyshuoltoa ja työkäytäntöjä, jotta työntekijöiden altistumista syöpää aiheuttaville aineille voidaan vähentää ja seurata.

Suositus 10/2016 Yhteiset lääkehankinnat (A 1703/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii pohjoismaisen sopimuksen lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden yhteishankinnoista.

Suositus 11/2016 Yhteiset toimenpiteet häirintää ja vainoamista vastaan Pohjoismaissa (A 1660/medborgar)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tuo esiin häirintää koskevia yleisiä ongelmanasetteluja järjestämällä aiheesta pohjoismaisen konferenssin, jossa voidaan vaihtaa kokemuksia erilaisesta häirinnästä, mukaan lukien työpaikalla tapahtuva seksuaalinen häirintä, verkkoviha ja vainoaminen.

Suositus 12/2016 Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2017 budjetti (B 312/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se varaa Nordjobb-ohjelmaan 3,413 miljoonaa Tanskan kruunua vuonna 2017.

että se jatkaa työtä jo käynnistetyn turvallisuutta arvioivan analyysin parissa, joka koskee terveydenhuollon henkilökunnan laillistamiseen liittyvää koordinointia ja vastavuoroista tietojenvaihtoa sekä varaa siihen 0,3 miljoonaa Tanskan kruunua, mikäli tämänhetkinen rahoitus ei ole riittävä.

että jätteen kierrätys otetaan pohjoismaisen yhteistyön painopistealueeksi. Pohjoismaiden ministerineuvosto laatii vuonna 2017 analyysin ja varaa tarvittavat resurssit, joiden avulla voidaan tutkia, edistävätkö vai haittaavatko kansalliset jätealan säännöt, tukijärjestelmät ja maksut tavoitetta kasvattaa kierrätykseen menevän jätteen osuutta.

että se varaa 1,0 miljoonaa Tanskan kruunua yhteiskunnan turvallisuutta koskevan yhteistyön vahvistamiseksi Baltiassa ja Itämeren alueella.

että bioenergiaa koskeva työ, myös ruokajätteen osalta, on jatkossakin tärkeä osa pohjoismaista yhteistyötä. Vuonna 2017 toteutetaan tutkimus, jossa selvitetään mahdollisuuksia biopolttoainealan ja liikennesektorin pohjoismaisen yhteistyön kehittämiseen. Tutkimukseen sisällytetään maaliskuussa 2017 valmistuvan energia-alan strategisen selvityksen mahdollisesti esiin nostamia ehdotuksia.

että se varaa 1,0 miljoonaa Tanskan kruunua työmarkkinoiden liikkuvuuteen ja oikeudenmukaiseen kilpailuun liittyvien aloitteiden selvittämiseksi kiinnittäen erityishuomiota pieniin ja keskisuuriin yrityksiin Baltiassa.

Suositus 13/2016 Turvapaikkaa hakevien lasten kotouttaminen ja kaikkien koulumuotojen vastuu (A 1675/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se järjestää yhteispohjoismaisen konferenssin, joka käsittelee turvapaikkaa hakevien lasten hyvää kotouttamista ja jossa esitellään hyviä käytäntöjä erityisen onnistuneista kotouttamistoimista sekä keskustellaan kaikkien koulumuotojen kotouttamisvastuusta.

Suositus 14/2016 Urheiluhuippukokous (A 1678/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne järjestävät joka toinen vuosi yhteistyössä pohjoismaisten urheilujärjestöjen kanssa pohjoismaisen urheiluhuippukokouksen, jossa keskitytään urheiluun ja liikuntaan.

Suositus 15/2016 Kasvava ja kestävä matkailu Pohjoismaissa (A 1656/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se käynnistää kartoituksen, jossa pyritään mittamaan matkailualan järjestelmällisemmän pohjoismaisen yhteistyön tuottama lisäarvo ja joka perustuu aiempiin kokemuksiin ja luotettaviin tulevaisuuden ennusteisiin.

että se laatii ehdotuksen pitkän aikavälin kokonaisvaltaiseksi ja yhtenäiseksi matkailualan yhteistyöohjelmaksi Pohjolassa.

että Pohjoismaissa jo käytössä olevien eri kestävyys- ja laatumerkintöjen pohjalta pyritään laatimaan yhteiset merkinnät, joiden avulla yrittäjien ja matkailijoiden on helpompi tehdä perusteltuja päätöksiä matkailupalveluiden kestävyydestä/laadusta ja tuotannosta/käytöstä kaikkialla Pohjolassa.

että se varaa kehitysmäärärahoja, joiden avulla voidaan tukea uutta pohjoismaista yhteistyötä markkinoinnissa, vertailtavan tilastotiedon tuottamisessa sekä pohjoismaisten matkailukohteiden infrastruktuurin järjestämisessä ym. Tähän voi sisältyä myös koordinoinnin tuki ja pienemmille yrittäjille/matkailukohteille suunnatut tukitoimet, joiden avulla pienemmätkin toimijat saavat näkyvyyttä palveluilleen/matkailukohteilleen kävijämäärän noustessa.

että se tekee yksityisten matkailualan toimijoiden välistä yhteistyötä koskevan yhteistyöaloitteen, jonka tavoitteena on tarjota matkailijoille arvostettuja ja avartavia elämyksiä Pohjolassa, esimerkiksi Pohjola-aiheisten matkailupakettien muodossa.

Suositus 16/2016 Kansallisen toiminnan yhteensovittaminen matkailijoiden houkuttelemiseksi Pohjolaan (A 1656/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne pohjoismaisten neuvottelujen jälkeen muuttavat kansallisten matkailunedistämisorganisaatioiden (Visit-organisaatiot) mandaatteja niin, että ne osana kansallisia toimeksiantojaan nykyistä enemmän yhteensovittavat toimintaansa ja tekevät pohjoismaista yhteistyötä houkutellakseen Pohjolaan lisää matkailijoita. Tämän muutoksen myötä käyttöön otetaan uudet menestystä mittaavat kriteerit, joiden avulla kansallisten matkailunedistämisorganisaatioiden tuloksia voidaan mitata.

Suositus 17/2016 Elintarvikkeiden merkintäsääntöjen harmonisointi (A 1676/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne noudattavat pääministerien Vihreä kasvu -aloitteen suositusta elintarvikkeiden viimeiseen käyttöpäivään liittyvien merkintäsääntöjen harmonisoinnista.

Suositus 18/2016 Ruokajätteen viisas käyttö ja ruokahävikin vähentäminen (A 1676/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii ehdotuksen ohjeiksi, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuus vähittäiskaupan ja ravintoloiden jakaessa ruokaa hyväntekeväisyyteen.

että se käynnistää Pohjoismaiden ministerineuvoston ympäristöyhteistyön toimintaohjelman puitteissa uusia aloitteita ruokahävikin vähentämiseksi kaikilla tasoilla ja että ministerineuvoston keskeiset sektorit osallistetaan konkreettisiin toimiin.

että se antaa Pohjoismaisen energiatutkimuksen (NEF) tehtäväksi, mahdollisesti yhteistyössä Nordic Innovationin kanssa, käynnistää toimia, jotka tukevat kehitystä orgaanisen jätteen ja tuotannon sivutuotteiden muuntamiseksi energiaksi, ja selvittää, millaisia talouteen ja ympäristöön liittyviä hyötyjä ja haittoja vaihtoehtoisilla ratkaisuilla on.

Suositus 19/2016 Alakohtaisten määräysten yhdenmukaistaminen ja säänneltyjen ammattien validointi liikkuvuuden helpottamiseksi (A 1665/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tekee aloitteen Pohjoismaiden rajat ylittävistä eri toimialajärjestöjen kanssa käytävistä keskusteluista alakohtaisten määräysten yhdenmukaistamiseksi ja siten yhteispohjoismaisten työmarkkinoiden aikaansaamiseksi kullakin toimialalla. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi pohjoismaisena pilottihankkeena, joka tukee tai täydentää eurooppalaista ammattikorttia koskevia EU:n pilottihankkeita ja niiden painopisteitä teollisuustoimialoilla (rakennusala mukaan lukien) sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

että se kartoittaa nykyiset kansalliset validointisäännöt ja jakaa säänneltyjen ammattien validointiin liittyviä parhaita käytäntöjä, jotta voidaan helpottaa eri ammattiryhmissä tapahtuvaa liikkuvuutta yleisesti sekä äskettäin maahan muuttaneen työvoiman astumista pohjoismaisille työmarkkinoille.

Suositus 20/2016 Ammattipätevyyksien validoinnin kansalliset käsittelykäytännöt (A 1665/näring)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne tarkistavat tutkintojen/ammattipätevyyksien validointihakemuksia koskevat vaatimukset ja käsittelykäytännöt suhteessa muihin Pohjoismaihin ja äskettäin maahan muuttaneeseen työvoimaan, jotta tällaisten hakemusten käsittelyä voidaan helpottaa ja nopeuttaa.

Suositus 21/2016 Yhteispohjoismaiset toimet myrkyttömän arjen turvaamiseksi (A 1657/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

1) *että* ne toimivat sen hyväksi, että EU:ssa kiellettäisiin neljän hormonitoimintaa häiritsevän ftalaatin (DEHP, DBP, BBP ja DIBP) käyttö sellaisissa tuotteissa, joiden kanssa lapset ovat tekemisissä.

2) *että* vuodesta 2019 lähtien Pohjoismaissa otetaan käyttöön neljän hormonitoimintaa häiritsevän ftalaatin (DEHP, DBP, BBP ja DIBP) yleinen käyttökielto sellaisissa tuotteissa, joiden kanssa lapset ovat tekemisissä, mikäli EU ei ole ottanut vastaavaa kieltoa käyttöön vuoden 2017 loppuun mennessä.

3) *että* ne yhdessä laativat ja ottavat käyttöön sääntöjä terveydelle haitallisten kemiallisten aineiden käytön rajoittamiseksi lattioiden, seinien ja sisäkattojen rakentamisessa käytettävissä rakennustuotteissa.

4) *että* ne luovat ja hyväksyvät järjestelmän, jonka avulla pyritään epätoivottavien kemikaalien käytön lopettamiseen niin, että laaditaan virallinen pohjoismainen luettelo epätoivotuista kemikaaleista, ja että jokaisessa Pohjoismaassa hyväksytään säännöt, jotka velvoittavat maahantuojia ja tuottajia informoimaan, mikäli niiden tuotteet sisältävät pohjoismaisessa luettelossa mainittuja aineita.

5) *että* ne toimivat EU:n lainsäädännön muuttamiseksi ja pyrkivät toimillaan välttämään tilannetta, missä EU:n/ETA:n alueella säänneltäviä kemikaaleja voidaan tuoda vapaasti EU- ja ETA-alueen ulkopuolisista maista tuotavissa tuotteissa.

Suositus 22/2016 Yhteispohjoismaiset toimet myrkyttömän arjen turvaamiseksi (A 1657/hållbart)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

6) *että* perustetaan yhteispohjoismainen osaamiskeskus myrkyttömän arjen turvaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että myrkyllisille aineille voidaan tarjota vaihtoehtoja.

7) *että* selvitetään mahdollisuudet asettaa kansallisia sääntöjä kemikaalien ja hormonitoimintaa häiritsevien aineiden käytölle sellaisissa tilanteissa, missä EU:n säännöstö arvioidaan puutteelliseksi.

8) *että* Joutsen-ympäristömerkin käytön kriteerejä päivitetään jatkuvasti niin, että voidaan taata, että Joutsen-merkillä varustetut tuotteet eivät sisällä kemikaaleja ja hormonitoimintaa häiritseviä aineita, joiden arvioidaan olevan riskialttiita niiden haitallisen terveys- ja/tai ympäristövaikutuksen takia.

Suositus 23/2016 Yksintulleet pakolaislapset (A 1682/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että yksintulleiden pakolaislasten turvapaikkahakemusten käsittelyaika minimoidaan. (A)

että asiansa käsittelyä odottaville yksintulleille pakolaislapsille tarjotaan opetusta, vapaa-ajan toimintaa ja muita lapselle tärkeitä palveluja. (B)

että turvapaikkaa hakevien lasten rekisteröinnit Pohjoismaissa koordinoidaan. (C)

että varmistetaan, ettei yksintullutta lasta karkoteta, ellei olla varmoja siitä, että lasta on vastaanottamassa perheenjäseniä tai jokin muu verkosto, joka sekä haluaa että kykenee vastaanottamaan lapsen. (D)

että priorisoidaan varhaista ja jatkuvaa kielenopetusta jokaiselle lapselle hyvän kotoutumisen edistämiseksi. (E)

että edistetään parempien ja varmempien lääketieteellisten iänmääritysmenetelmien käyttöönottoa pakolaislapsille ja että arvioinnin suorittavat riippumattomat ammattilaiset, joilla on siihen asianmukainen osaaminen sekä etnisyyden ja kulttuurin tuntemus. (F)

että vapaaehtoissektori osallistetaan yksintulleita pakolaislapsia koskevaan hoivatyöhön. (G)

että pakolaislapsille turvataan vapaa pääsy terveystarkastuksiin, lääketieteellisen ja psykologisen avun piiriin sekä oikeuksia koskevaan juridiseen neuvontaan. (H)

että kadonneita pakolaislapsia etsitään samalla tavoin kuin muitakin kadonneita henkilöitä. (I)

Suositus 24/2016 Vapaa liikkuvuus, avoimuus ja yhteistyö Pohjoismaissa (A 1671/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne keskustelevat mahdollisista suunnitelmista tiukentaa sääntöjä, joilla voi olla kielteisiä seurauksia passintarkastuksiin liittyvälle pohjoismaiselle yhteistyölle.

Suositus 25/2016 Pohjoismainen strategia tapaturmaisten kaatumisten vähentämiseksi (A 1648/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismainen hyvinvointikeskus (NVC) saa tehtäväksi toimia kaatumistapaturmien vähentämiseksi esimerkiksi pohjoismaisen verkoston kautta, jossa vaihdetaan tietoa ja kokemuksia, tai aiheesta järjestettävän pohjoismaisen konferenssin avulla.

Suositus 26/2016 Kuulonäkövammat (A 1672/välfärd)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se vahvistaa vammaistutkimusta keskittyen erityisesti kuulovammaisiin ja kuulonäkövammaisiin ja laatii vertailtavissa olevia tilastoja – mahdollisesti NOMESKOn ja NOSOSKOn avustuksella – tavoitteena helpottaa kuulonäkövammaisten arkea.

että se toteuttaa yhteispohjoismaisen kuulonäkövammaisuutta käsittelevän konferenssin, jonka tavoitteena on tuoda esiin hyviä pohjoismaisia esimerkkejä eri tavoista helpottaa kuulonäkövammaisten arkea yhteisillä panostuksilla.

Suositus 27/2016 Nordic Master –ohjelma (B 310/kultur)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Nordic Master -puiteohjelma vakinaistetaan ohjelmakaudella 2017–2021

Sisäinen päätös 2/2016 Pohjoismaiden neuvoston Brysselin-toimisto (A 1667/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että Pohjoismaiden neuvosto palkkaa Brysseliin henkilön, jolla on erityisvastuu yhteyksistä ja koordinoinnista pohjoismaisten EU-parlamentaarikkojen sekä muiden Pohjoismaille keskeisten toimijoiden kanssa Brysselissä 2017 (–2019).

Sisäinen päätös 3/2016 Pohjoismaiden neuvoston tarkistettu työjärjestys (A 1681/presidiet)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se lakkauttaa voimassa olevan Pohjoismaiden neuvoston työjärjestyksen ja päättää uudesta työjärjestyksestä, joka astuu voimaan 1. tammikuuta 2017

LIITE 3

Neuvoston palkinnot

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain viisi palkintoa: kirjallisuuspalkinnon, elokuvapalkinnon, musiikkipalkinnon, luonto- ja ympäristöpalkinnon sekä vuodesta 2013 lähtien myös lasten- ja nuorten kirjallisuuspalkinnon. Palkinnon ovat suuruudeltaan 350 000 Tanskan kruunua eli noin 47 000 euroa ja ne jaetaan neuvoston vuotuisen istunnon yhteydessä: kertomusvuonna saajat julkistettiin ja palkinnot jaettiin Tanskan yleisradion DR:n konserttisalissa.

Neuvoston vanhimman palkinnon eli kirjallisuuspalkinnon sai ruotsalaiskirjailija *Katarina Frostenson* runokokoelmasta *Sånger och formler*. Perustelujen mukaan ”hänen näennäisen niukoissa mutta itse asiassa hyvin runsaissa runoissaan tapahtuu jatkuvia siirtymiä, jotka ilmentävät elämän kirjavaa kummallisuutta”. Suomen ehdokkaat kirjallisuuspalkinnon saajaksi olivat Sirpa Kähkönen kirjalla *Graniittimies* ja *Sabine Forsblomin* romaanilla *Maskrosgudens barn* (Voikukkajumalan lapset, suomentamaton).

Musiikkipalkinnon sai tanskalainen *Hans Abrahamsen* laulusarjasta *Let Me Tell You*. Perusteluissa todetaan, että ”tunneilmaisu on hyvin vivahteikasta ja väkevää varsinkin pitkässä päätöslaulussa, jossa teoksen monet sivupolut kohtaavat ja sitovat kokonaisuuden yhteen”. Suomen ehdokkaina musiikkipalkinnon saajiksi olivat *Sebastian Fagerlund* konsertollaan *Mana* sekä harmonikansoittaja *Antti Paalanen* teoksellaan *Meluta*.

Elokuvapalkinnon saivat norjalainen ohjaaja-käsikirjoittaja *Joachim Trier*, käsikirjoittaja *Eskil Vogt* ja tuottaja *Thomas Robsahm* elokuvasta *Louder Than Bombs*. Perusteluissa todetaan näin: ”Joachim Trierin ja hänen tiiminsä taiteellinen pyrintö edustaa uutta tarinankerronnan tasoa. Louder Than Bombsin monisäikeinen rakenne, tunteiden syväluotaus ja kyky murskata kliseitä kelpaisivat kaikki maailman elokuvakoulujen opetussuunnitelmaan.” Suomen ehdokkaina palkinnonsaajiksi olivat *Juho Kuosmanen* (ohjaaja ja käsikirjoittaja), *Mikko Myllylahti* (käsikirjoittaja) ja *Jussi Rantamäki* (tuottaja) elokuvalla *Hymyilevä mies*.

Lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon sai islantilainen *Arnar Már Arngrímsson* kirjastaan *Sölvasaga unglings* (Sølvi, nuoren ihmisen tarina, suomentamaton). Palkintolautakunta kirjoittaa näin: ”Kirjailija on onnistunut luomaan esikoisromaanissaan henkilön, joka on kiinnostava, viihdyttävä, ärsyttävä ja kiehtova itsensä etsijä. Kerronnan kieli yhdistelee elävästi nuorisokieltä ja vanhemman sukupolven kirjakieltä ja ilmentää siten kulttuurien yhteentörmäystä.” Suomen ehdokkaina olivat *Tomi Kontio* ja *Elina Warsta* kirjalla *Koira nimeltään Kissa* sekä *Sanna Tahvanainen* ja *Jenny Lucander* (kuvitus) kirjalla *Dröm om drakar* (Lohikäärmeunia).

Ympäristöpalkinnon saivat tanskalaiset *Stian Olesen* ja *Klaus B. Pedersen* sovelluksesta *Too Good To Go*. Sovellus palkittiin, koska se ”auttaa innovatiivisella, sähköisellä, kätevällä ja kansanomaisella tavalla muuttamaan kuluttajien ja yritysten asennoitumista ruokahävikkiin ja luonnonvarojen käyttöön”. *Aidon* sähkösovellus ja kestävän kehityksen *ENO-verkkokoulu* olivat Suomen ehdokkaina ympäristöpalkinnon saajiksi.

”YHDESSÄ –TILLSAMMANS”

SUOMEN PUHEENJOHTAJUUSOHJELMA POHJOISMAIDEN NEUVOSTOSSA 2017

Puheenjohtajuusvuoden teemat

Suomi toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2017. Puheenjohtajamaa laatii ohjelman, josta käy ilmi vuoden prioriteetit.

Suomen puheenjohtajuusohjelman kolme pääteemaa ovat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola, sekä Verkostoituva Pohjola.

Sivistyksen Pohjola tarkoittaa pohjoismaisen osaamisen ja koulutuksen sekä kansansivistyksen ja -kulttuurin esille tuomista. Puhtaan energian Pohjola sisältää pohjoismaisten energiamarkkinoiden ja bioenergian edistämistä sekä Pariisin COP-21 päätöksen yhteispohjoismaista seurantaa. Verkostoituva Pohjola tuo huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa.

Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa on **rajaesteiden poistaminen.** Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuden teema **”Yhdessä – Tillsammans”** näkyy vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa.

Rajaesteiden poistaminen

Pohjoismaiden välinen liikkuvuus on tärkeää ja liittyy tiiviisti talouskasvuun ja työllisyyden lisäämiseen. Suomi haluaa puheenjohtajuuskaudellaan nostaa rajaesteet ja niiden purkamisen vahvasti poliittiseen fokukseen. Miten poistetaan rajaesteitä, miten estetään uusien rajaesteiden syntyminen ja miten tuodaan lisää tietoisuutta asian osalta niin kansallisiin parlamentteihin kuin ministeriöihin? Tavoitteena on tehdä Pohjolan kansalaisten arjesta helpompaa liikkumisen osalta.

Yhdessä – Tillsammans

Suomi ja Pohjoismaat ovat eläneet yli 200 vuotta ilman keskinäisiä sotia. Suomi täyttää vuonna 2017 täydet sata vuotta itsenäisenä valtiona samaan aikaan kun maa toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. Suomi itsenäisenä valtiona on luonnollinen osa pohjoismaista yhteistyötä. Muille pohjoismaalaisille kerrotaan Suomen historiasta ja tärkeää vuotta juhlistetaan yhdessä pohjoismaisen perheen kanssa. Samalla kerrotaan suomalaisille pohjoismaisuuden tärkeydestä Suomelle ennen ja nyt.

Pohjoismaiden neuvosto käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Kuten edelliset puheenjohtajamaat myös Suomi korostaa pohjoismaisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeyttä. Pohjoismaiden neuvostolla on tärkeä rooli näiden asioiden eteenpäin viemisessä ja kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat tehdä enemmän yhteistyötä näillä sektoreilla. Esimerkiksi kutsumalla pohjoismaiset kehitysministerit mukaan neuvoston istuntoon voidaan käydä keskustelua globalisaatiohallintaan liittyvistä kysymyksistä sekä saada kehitysministerit tekemään tiiviimpää pohjoismaista yhteistyötä.

Sivistyksen Pohjola

Tiedon ja kulttuurin avoimuus on yhteistä ja tunnuksenomaista pohjoismaisille yhteiskunnille. Pohjoismaita yhdistää monimuotoinen ja aktiivinen taide- ja kulttuurielämä, kansalaisyhteiskunta, vahva demokratia, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Pohjoismainen yhteistyö mahdollistaa vuosittain tuhansien koululaisten, opiskelijoiden, tutkijoiden sekä taitelijoiden ja muiden kulttuurityöläisten verkostoitumista ja liikkumista Pohjoismaissa. Koulutus- ja kulttuuriyhteistyön liikkuvuutta Pohjolassa tulee tukea poistamalla liikkuvuutta haittaavia rajaesteitä sekä kannustamalla erityisesti nuoria osallistumaan pohjoismaiseen koulutus- ja kulttuurivaihtoon.

Pakolaiskriisi haastaa pohjoismaiset yhteiskunnat etsimään uusia ratkaisuja ja toimintamalleja kaikkien yhteiskunnan jäsenten hyvinvoinnin takaamiseksi. Oppiminen ja koulutus ovat avainasemassa keinona ehkäistä syrjäytymistä sekä toimivat kotouttamisen ja integraation välineenä. Koulutus on erityisen tärkeässä asemassa yksin tulevien lasten ja nuorten tulevaisuuden näkymien kannalta. Myös kulttuurin, taiteen ja urheilun keinoin voidaan parantaa kotoutumista ja integraatiota. Osallistumalla vapaaehtois- ja kulttuuritoimintaan kaikki Pohjoismaiden asukkaat, mukaan lukien uudet tulokkaat, voivat kokea itsensä osaksi pohjoismaista yhteisöä.

Digitalisaatio on tuonut paljon uusia mahdollisuuksia pohjoismaisiin oppimis- ja kulttuuriympäristöihin. Teknologia on lisännyt kulttuurin ja taiteen avoimuutta ja luonut uusia tapoja luoda, kokea ja kuluttaa kulttuuria esteettömästi. Digitalisaation vahvistamisella kouluissa, eli uuden pedagogiikan ja uusien oppimisympäristöjen hyödyntämisellä, Pohjoismaat ovat jatkossakin oppimisen ja koulutuksen kärkimaita.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

1) **Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia ratkomaan ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät rajaesteongelmat ja edesauttamaan EU:n ammattipätevyysdirektiivin yhteistä implementointia.**

2) **Selvitetään Pohjoismaisten kulttuurityöntekijöiden kohtaamat rajaesteet ja päätetään jatkotoimista.**

3) **Puretaan Suomea koskeva aikuiskoulutustuen rajaeste.**

4) **Kannustetaan Pohjoismaiden hallituksia jakamaan parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista.**

5) **Pyritään saamaan Pohjoismaiset korkeakoulut lisäämään yhteispohjoismaisia ohjelmia.**

Taustatietoa:

1) Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia ratkomaan ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät rajaesteongelmat ja edesauttamaan EU:n ammattipätevyysdi rektiivin yhteistä implementointia.

Monet ammatit ovat Pohjoismaissa säänneltyjä alakohtaisilla määräyksillä tai viranomaisten toimesta. Koska sääntely ja vaatimukset poikkeavat toisistaan syntyy rajaesteitä, jotka muodostavat esteitä työvoiman vapaalle liikkuvuudella Pohjolassa. Tätä kysymystä ratkaistaessa avainasemassa on EU:n ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EG modernisointi. Maiden välinen vuoropuhelu viranomais- ja parlamentaarikkotasolla direktiivin implementointiin liittyen on erittäin tärkeää. On myös ensisijaista, että maat pitävät toisiaan ajan tasalla direktiivin aiheuttamista muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöihin.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ja Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä

2) Selvitetään pohjoismaisten kulttuurityöntekijöiden kohtaamat rajaesteet ja päätetään jatkotoimista.

Monet pohjoismaiset kulttuurityöntekijät tekevät töitä freelancereina rajojen yli. Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestetyössä on fokusoitu kulttuurityöntekijöiden verotusta koskeviin ongelmiin Ruotsin ja Tanskan välillä, mutta muuten kulttuurityöntekijöiden kohtaamista rajaesteistä on hyvin vähän tietoa saatavilla. Suomen puheenjohtajuusvuoden aikana laaditaan selvitys, jossa selvitetään kulttuurityöntekijöiden kohtaamien rajaesteiden laajuus ja päätetään jatkotoimista.

Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

3) Puretaan Suomea koskeva aikuiskoulutustuen rajaeste.

Erityisesti Suomea koskeva rajaeste koulutussektorilla on aikuiskoulutustuki rajatyöntekijöille, mihin on haettu ratkaisua pitkään. Aiemmin saadakseen aikuiskoulutustukea henkilön on täytynyt olla eläkevakuutettu Suomessa yhtäjaksoisesti viimeisten kahdeksan vuoden ajan. Nyt on tehty myönnytys tästä säännöstä,mikä tarkoittaa että myös muissa maissa tehtyjä työvuosia aletaan laskea mukaan säädettyyn kahdeksan vuoden rajaan. Epätyydyttävää kuitenkin on, että ratkaisussa todennäköisesti rajataan opinnot vain Suomessa tehtäviin opintoihin. Koska nyt tehty ratkaisu ei ole vielä valmis ratkaisu, kysymys kaipaa yhä poliittista painetta. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta pyytää asiasta vastaavan suomalaisen ministerin käymään valtuuskunnan kanssa dialogia keinoista, joilla este voidaan lopullisesti ratkaista.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

4) Kannustetaan Pohjoismaisia hallituksia jakamaan parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista.

Koulutus ja kulttuuri ovat tärkeitä kotouttamisen välineitä. Puheenjohtajuusvuoden aikana Pohjoismaiden neuvoston tulee edistää haavoittuvassa

asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuotojen kehitystä. Pohjoismaisella tasolla voidaan esim. järjestää konferenssi, jonka tavoitteena on jakaa parhaita pohjoismaisia käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten mm. alaikäisten turvapaikanhakijoiden koulutusmuodoista eri Pohjoismaissa. Tämä tavoite (ja esim. konferenssin järjestäminen) nivoutuu luontevasti yhteistyöministerien käynnistämään kotouttamisyhteistyöhankkeeseen ja siihen voi kytkeä myös digitalisaation ja uusien oppimisympäristöjen hyödyntämisen, sekä vapaaehtois- ja kulttuurisektorin mahdollisuudet kotouttamisen välineenä.

Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ja Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

5) Pyritään saamaan Pohjoismaiset korkeakoulut lisäämään yhteispohjoismaisia ohjelmia.

Pohjoismaiset korkeakoulut tarjoavat jo tänään yhteispohjoismaisia Nordic Master -ohjelmia. Vuodesta 2007 alkaen on toteutettu noin 25 tällaista ohjelmaa ja vuonna 2016 on tehty päätös pohjoismaisen maisteriohjelman vakiinnuttamisesta. Nordic Master -ohjelma on hyvä pohja korkeakoulujen pohjoismaiselle yhteistyölle, mutta niiden lisäksi tarvitaan myös Nordic Bachelor -ohjelma, eli alemman korkeakoulututkinnon pohjoismaisia ohjelmia. Puheenjohtajuusvuoden aikana Pohjoismaiden neuvosto aloittaa keskustelun alempaan korkeakoulututkintoon tähtäävän pohjoismaisen ohjelman perustamisesta.

Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

Puhtaan energian Pohjola

Pohjoismaat ovat vahvasti edelläkävijämaita energiamarkkinoiden kehityksessä, ympäristöystävällisyydessä sekä uusiutuvan energian käytössä. Vahvasta kehityksestä huolimatta Pohjoismailla on runsaasti mahdollisuuksia kehittää energiamarkkinoitaan ja uusiutuvan energian tuotantoa edelleen. Kylmän ilmaston ja energiaintensiivisen teollisuuden takia vakaa energian tuotanto on erityisen tärkeää kaikille Pohjoismaille. Erityisesti Suomella ja Ruotsilla on vahvoina metsätalousmaina vahva suhde metsätalouden ja bioenergian tuotannon välillä.

Pohjoismaisen energiayhteistyön tavoitteena on taata vakaa ja luotettava energiahuolto, kestävä kasvu ja hyvinvointi sekä vastata ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Yhteistyöllä tulee myös voida markkinoida energia-alan pohjoismaisia vahvuuksia ja malleja globaalisti ja etenkin EU:ssa.

Yhteispohjoismaiset sähkömarkkinat ovat suunnannäyttäjä Euroopassa. Pohjoismaisen yhteistyön merkitys on kasvamassa erityisesti sähkömarkkinoiden ja sähkön toimitusvarmuuden näkökulmasta. Osaltaan tähän vaikuttavat sekä EU:n Energiaunionia ja uutta sähkömarkkinamallia koskevat aloitteet. Energiaunionin poikkileikkaava alueellisuuden tavoite edellyttää muun muassa alueellista koordinaatiota energia- ja ilmastopolitiikan kansallisten suunnitelmien valmistelussa. Uutta sähkömarkkinamallia koskevan aloitteen tavoitteena on tarkastella energian toimitusvarmuutta alueellisella tasolla. Pohjoismaiden tulee tuoda yhteisiä näkemyksiä eurooppalaisten sähkömarkkinoiden kehittämiseksi.

Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden vahvistamisen lisäksi tarvitaan tiiviimpiä siirtoyhteyksiä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä sekä maiden sisällä. Siirtoyhteyksissä on edelleen merkittäviä pullonkauloja mm. Suomen ja Ruotsin sekä Ruotsin ja Norjan välillä. Kolmas vaihtosähköyhteys pohjoisessa, Suomen ja Ruotsin välillä onkin erittäin tärkeä lisäys pohjoismaisiin sähköverkkoyhteyksiin. Verkkoinvestoinnit ovat välttämättömiä hyvän toimitusvarmuuden säilyttämiseksi, hinta-alueiden välisten erojen tasaamiseksi ja uusiutuvan energian integroinnin lisäämiseksi.

Jorma Ollila on laatimassa strategiaselvitystä siitä, kuinka Pohjoismaiden energiapoliittista yhteistyötä voidaan kehittää seuraavien 5–10 vuoden aikana. Ollilan selvitys on määrä olla valmis vuoden 2017 alussa. Pohjoismaiden neuvoston vuonna 2015 asettama energiaryhmä arvioi uusien energiapoliittisten yhteistyöaloitteiden tarvetta. Energiaryhmä keskittyi työssään energiatehokkuuteen, kuten energiavaltaisen teollisuuden ja Pohjoismaiden merisektorin energiatehokkuuteen sekä liikenteen sähköistämiseen. Työryhmän raportin mukaan on käytännön aihealueita, joilla selkeästi voidaan saavuttaa suurta pohjoismaista hyötyä. Esimerkiksi yhteisten sähkömarkkinoiden (mukaan lukien loppukäyttäjämarkkinat) luominen, energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvien energianlähteiden käytön lisääminen jne.

Pariisin ilmastosopimuksen seuranta on tärkeä kysymys. Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoministerit vahvistivat sitoutumisensa Pariisin sopimuksen vahvaan täytäntöönpanoon. Ministerit käynnistivät uusia aloitteita COP-21:n seurannan tukemiseksi sekä antoivat julkilausuman Pohjoismaiden tuesta vahvalle kansainväliselle ympäristöhallinnolle. Pariisissa hyväksi todettu Pohjoismaiden yhteinen paviljonki, Nordic Climate Solutions, olisi hyödyllistä järjestää jatkossakin COP-kokousten yhteydessä ja konseptia voitaisiin edelleen kehittää. Pohjoismaat voivat olla vielä kunnianhimoisempia päästötavoitteiden suhteen. Pohjoismaiden neuvosto voisi kansainvälisillä parlamentaarisilla areenoilla puhua 1,5 asteen (ilmaston lämpenemisen) tavoitteen puolesta.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

1) **Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia toteuttamaan NordREGin suosituksia pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden saavuttamiseksi sekä edelleen vahvistamaan yhteistyötä pohjoismaisten sähkön tukkumarkkinoiden kehittämisessä.**

2) **Edistetään pohjoismaista yhteisymmärrystä bioenergian kestävyyskriteerien merkityksestä ja välitetään viestiä EU-tasolle.**

3) **Toimitaan yhdessä aktiivisesti Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.**

Taustatietoa:

1) **Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia toteuttamaan NordREGin suosituksia pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden saavuttamiseksi sekä edelleen vahvistamaan yhteistyötä pohjoismaisten sähkön tukkumarkkinoiden kehittämisessä.**

Syvenevä pohjoismainen energiayhteistyö rakentuu pitkäaikaisille, myönteisille kokemuksille. Ne ovat selkeä osoitus huomattavasta pohjoismaisesta hyödystä. Pohjoismaat tekevät yhteistyötä pohjoismaisten sähkömarkkinoiden harmonisoimiseksi mm. maiden energiamarkkinaviranomaisten yhteistyöorganisaation NordREGin suositusten pohjalta. Yhteistyötä on mahdollista, ja suotavaa tiivistää edelleen. Pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden kehittäminen ja sähkön tukkumarkkinoiden kehittäminen ovat tärkeitä tavoitteita Pohjoismaiden kuluttajille ja elinkeinoelämälle. Yhteisiä markkinoita on tavoiteltu jo pitkään, mutta integraation kehitys loppukäyttäjämarkkinoiden luomisessa ei ole ollut toivotunlaista. Lakeja ja määräyksiä olisi yhtenäistettävä, jotta saadaan poistettua esteitä sähkökauppaa pohjoismaisilla markkinoilla käyviltä yrityksiltä. Prosessin vauhdittamiseen olisi kiinnitettävä huomiota.

Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden vahvistamisen lisäksi tarvitsemme tiiviimpiä siirtoyhteyksiä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä sekä maiden sisällä. Verkkoinvestoinnit ovat välttämättömiä hyvän toimitusvarmuuden säilyttämiseksi, hinta-alueiden välisten erojen tasaamiseksi ja uusiutuvan energian integroinnin lisäämiseksi.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta ja
Kasvu- ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

2) **Edistetään pohjoismaista yhteisymmärrystä bioenergian kestävyyskriteerien merkityksestä ja välitetään viestiä EU-tasolle.**

Pohjoismaiden tulee yhdessä vaikuttaa siihen, että EU:ssa otetaan käyttöön yhtenäiset ja sitovat, kaikkea bioenergiaa koskevat kestävyyskriteerit, jotka

kohdistuvat bioenergian alkuperään. Tämä lisää ennustettavuutta ja auttaa yrityksiä kohdistamaan voimavaroja johdonmukaisesti ja kannattavasti pitkällä aikavälillä.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta

3) Toimitaan yhdessä aktiivisesti Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.

Varmistettava vahva pohjoismainen panostus tulevissa YK:n ilmastokokouksissa, muun muassa Pohjoismaiden yhteisen paviljongin (Nordic Climate Solutions) kautta. Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä päästötavoitteen saavuttamisessa ja voivat ottaa jopa aktiivisempaa roolia tulevissa ilmastokokouksissa. Pohjoismailla on mahdollisuus profiloitua puhtaan energiateollisuuden edelläkävijämaina.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta

Verkostoituva Pohjola

Pohjolan pohjoisimpien alueiden liikenneverkkoa ja infrastruktuuria parantamalla, integroimalla sekä yhteistyötä tiivistämällä voidaan synnyttää uutta kasvupotentiaalia, parantaa matkailun edellytyksiä sekä korottaa huoltovarmuutta. Pohjoismaiden tulisi aktiivisesti viedä yhdessä liikenne- ja infrastruktuuriyhteisyötä eteenpäin pohjoisen eri toimijoiden kanssa. Matkailun osalta tulisi pohtia miten Pohjoismaat voisivat toimia yhtenäisenä matkailukohteena sekä panostaa yhteiseen matkailunedistämistoimintaan ja yhteistyöhön kestävyys- ja ympäristönäkökulmia unohtamatta.

Liikkuvuutta koskevat painopistealueet koskevat erityisesti liikennettä ja työmarkkinoita. Miten Pohjoismaat voivat yhdessä parantaa rajat ylittäviä liikenneyhteyksiä tai miten työmarkkinoiden osalta helpotetaan liikkuvuutta? Hyvät liikenneyhteydet edistävät lisäksi matkailua.

Rajaestetyö on yksi tärkeimmistä pohjoismaisista yhteistyöaloista, jolla edistetään työvoiman liikkuvuutta ja työllisyyttä Pohjolassa. Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa on priorisoinut rajaestekysymyksiä ja järjestää joulukuussa 2016 Torniossa rajaesteisiin keskittyvään ministerikokoukseen. Kokoukseen osallistuu myös pohjoismaisia työmarkkinaosapuolten ja elinkeinoelämän edustajia. Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset. Rajaesteiden purkamiseksi neuvostossa toimii erillinen rajaesteryhmä, joka koordinoi neuvoston rajaestetyötä.

Tehokas pohjoismainen rajaestetyö edellyttää tehokasta organisaatiota. Suomessa pohjoismaiseen rajaestetyöhön on erikoistunut Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta, joka koostuu eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajista sekä neuvontapalveluista. Neuvontatoimikunta toimii kansallisina valmistelukokouksina rajaesteneuvoston kokouksille. Neuvontatoimikunnan työskentelystä saadut positiiviset kokemukset voisivat toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoimiselle myös muissa Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden neuvosto tulee vuoden 2017 aikana tiivisti seuraamaan Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston työtä, jolla toteutetaan Poul Nielsonin työmarkkinaraportissa mainitut ehdotukset tulevaisuuden pohjoismaiseksi työelämäalan yhteistyöksi. Puheenjohtajuusvuoden aikana Suomi pyrkii erityisesti edesauttamaan raportin ensimmäisen, rajaesteistä koskevan ehdotuksen toteuttamista.

Arktinen alue on ollut yhä lisääntyvän mielenkiinnon kohteena niin Pohjolassa kuin globaalisti. Alueen nopeat muutokset haastavat alueella elävät ihmiset ja maiden hallinnot vastaamaan uusiin ympäristöllisiin, taloudellisiin ja poliittisiin kysymyksiin, jotka ovat kaiken lisäksi nivoutuneet yhteen. Pohjoismaat edustavat yhdessä arktista, joka eroaa Pohjois-Amerikan ja Venäjän arktisesta. Alue on kehittynyttä, infrastruktuuri on toimivaa – varsinkin suhteutettuna alueen asukkaiden määrään – ja taloudellinen aktiivisuus on korkealla tasolla.

Arktinen alue ja arktinen yhteistyö ovat Pohjoismaille tärkeitä monestakin syystä ja useammat viime vuosien puheenjohtajamaat ovat nostaneet tämän teeman esille omissa ohjelmissaan. Arktista yhteistyötä hoidetaan Arktisessa neuvostossa, johon kuuluvat kaikki Pohjoismaat. Tulisi vakavasti keskustella pohjoismaisen yhteistyön lisäarvosta tässä asiassa, mm. tiedon-

vaihdon lisäämisestä Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikoiden ja arktisten parlamentaarikoiden välillä.

Pohjoismaat voivat toimia suunnannäyttäjinä arktisen alueen kehityksessä ja sen hallinnoinnissa. Yhteinen Pohjoismainen visio voisi tarjota myös Arktiselle neuvostolle työkaluja alueen kehittämiseksi. Selkeät, rajatut ja konkreettiset tavoitteet, jotka olisivat kaikkien maiden jakamat, edistäisivät itsessään myös Suomen kansallisen arktisen politiikan tavoitteita alueesta rauhan alueena.

Pohjoismailla on voimassa oleva arktinen strategia (Arktinen yhteistyöohjelma 2015–2017), joka uudistetaan vuonna 2017. Uuden strategian laadinnassa Pohjoismaiden neuvoston tulee olla aktiivinen ja vahvasti vaikuttaa uuden strategian sisältöön ja sen toteutukseen.

Suomi toimii Pohjoismaiden neuvoston lisäksi myös Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana vuonna 2017. Suomella on puheenjohtajuus hallituspuolen arktisessa yhteistyössä seuraavat kaksi vuotta (2017–2018), jolloin toteutetaan Suomen arktista puheenjohtajuusohjelmaa. EU:n arktinen tiedonanto julkistettiin huhtikuussa 2016 ja tämän osalta Pohjoismailla on mahdollisuus aktiivisesti vaikuttaa EU:hun.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

1) **Myötävaikutetaan pohjoisten alueiden uutta kasvua tuovan ja huoltovarmuutta lisäävän infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittämiseen.**

2) **Järjestetään pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa.**

3) **Vauhditetaan rajaesteiden purkamista seuraamalla Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston rajaestepäätösten täytäntöönpanoa sekä jakamalla kokemuksia Suomessa toimivan rajaesteneuvontatoimikunnan työstä.**

4) **Kannustetaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa Poul Nielsonin työmarkkinaselvityksen ensimmäisen rajaesteitä koskevan ehdotuksen toteuttamisessa.**

5) **Järjestetään yhteinen arktinen seminaari Pohjoismaiden parlamenttien arktisten valtuuskuntien kanssa aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”.**

Taustatietoa:

1) **Myötävaikutetaan pohjoisten alueiden uutta kasvua tuovan ja huoltovarmuutta lisäävän infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittämiseen.**

Paavo Lipposen laatimassa arktisessa raportissa (Pohjoinen tahtotila, 2015) suositellaan lentoyhteyksien, rautateiden, maanteiden ja tietotekniikan väylien avaamista pohjoiselle alueelle. Tämän lisäksi ne olisi saatava turvallisiksi ja palvelemaan sekä liiketoimintaa että yhteiskuntaa laajemmin. Valtioneu-

voston kanslian Kasvua pohjoisesta -raportti (1/2015) puolestaan korostaa ammattitaitoisen työvoiman liikkuvuuden ja rajojen yli tapahtuvan liiketoiminnan merkitystä alueiden tulevan taloudellisen kehityksen edistäjinä.

Pohjoisen alueen liikenneinfrastruktuurin rakentaminen vaatii paitsi Pohjoismaiden, myös EU-tason yhteistyötä ja yhteisrahoitusta sekä rahoituslaitoksilta että EU:n rahastoista. Konkreettisten hankkeiden toteuttamisen edistämiseksi Pohjoismaiden neuvosto voisi osallistua mm. jo olemassa olevan Barentsin liikennesuunnitelman analysointi- ja päivitystyöhön. Myös läheisempi yhteistyö Euroopan parlamentin kanssa sekä pohjoismaisen yhteistyön lisääminen EU:n sisällä toisi pohjoisten alueiden verkostoitumiselle lisäarvoa.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta, Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta sekä Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä.

2) Järjestetään pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa.

Pyöreän pöydän tapaamisen järjestäminen Pohjoismaiden neuvoston ja pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuuriministerien kanssa on ensisijaisen tärkeää yllä mainittujen tavoitteiden toteuttamiselle.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

3) Vauhditetaan rajaesteiden purkamista seuraamalla Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston rajaestepäätösten täytäntöönpanoa sekä jakamalla kokemuksia Suomessa toimivan rajaesteneuvontatoimikunnan työstä.

Kansalaisten, työvoiman ja tiedon vapaa liikkuvuus on yhdessä talouskasvun ja työllisyyden lisäämisen kanssa pohjoismaisen yhteistyön ydintavoite. Se kohtaa kuitenkin jatkuvasti uusia haasteita ja siksi Suomi tulee puheenjohtajuuskautenaan jatkamaan panostustaan rajaesteiden purkamiseksi, sekä edistämään aktiivisesti työvoiman liikkuvuutta. Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa 2016 järjestää joulukuussa Torniossa pidettävään rajaesteisiin keskittyvään ministerikokouksen. Kokoukseen osallistuu myös pohjoismaisia työmarkkinaosapuolten ja elinkeinoelämän edustajia. Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset.

Suomessa eri ministeriöiden, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaation (CIMO), Opetushallituksen, Verohallinnon ja Väestörekisterikeskuksen tiedonvaihtoa rajaestetyöstä tehdään Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa. Puheenjohtajuusvuoden aikana Suomi pyrkii tiedottamaan neuvontatoimikunnan organisaatiosta ja toimintatavoista, jotta se voisi toimia esimerkkinä rajaestetyön organisonnille muissa Pohjoismaissa.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa –valiokunta, Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

4) Kannustetaan Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa Poul Nielsonin työmarkkinaselvityksen ensimmäisen rajaesteitä koskevan ehdotuksen toteuttamisessa.

Tanskan entinen ministeri ja EU-komissaari Poul Nielson on laatinut Pohjoismaiden ministerineuvoston toimeksiannosta strategiaselvityksen pohjoismaisesta yhteistyöstä työelämän alalla. Esitys sisältää aloitteita, jotka voisivat vahvistaa pohjoismaisia tavoitteita: työllisyyden tukemista, työttömyyden vähentämistä, osallisuuden lisäämistä työelämässä sekä hyvää työympäristöä. Analyysiin sisältyy niin ikään pohjoismaisen kolmikantayhteistyön tarkastelu. Nielson ehdottaa, että rajaesteneuvoston työtä täydennetään tutkimalla mahdollisuutta löytää rajatulle ja erikseen määritellylle joukolle ihmisiä räätälöityjä ratkaisuja vakiintuneiden järjestelmien välille. Tällainen tutkimus tulisi tehdä yhteispohjoismaisena toimeksiantona, jota hallitukset tukisivat suoraan.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ja Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä

5) Järjestetään yhteinen arktinen seminaari Pohjoismaiden parlamenttien arktisten valtuuskuntien kanssa aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”.

Suomi toimii puheenjohtajana sekä Arktisessa neuvostossa että Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2017. Olisi syytä selvittää mitä synergiaa tai päällekkäisyyttä on Pohjoismaiden neuvoston ja arktisen parlamentaarisen yhteistyön osalta. Yhteisessä seminaarissa pohjoismaisten arktisten valtuuskuntien ja mahdollisesti Pohjoismaiden ulkoasiainvaliokuntien kanssa käydään keskustelua aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”. Tilaisuuden tavoitteena on keskustella konkreettisesta pohjoismaisesta yhteistyötä arktisissa asioissa, mm. tiedonvaihdon lisäämisestä.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto

Puheenjohtajuusohjelman toteutus

Tavoitteena on määrätietoinen puheenjohtajuusohjelma, joka asettaa konkreettisia päämääriä puheenjohtajuuskaudelle ja johon on kirjattu eri toimenpiteiden vastuutahot. Vuoden 2017 Pohjoismaiden neuvoston presidentin johdolla käydään aloituskokous ohjelman toteutuksesta ja vuoden lopussa arvioidaan ohjelman tulokset. Pohjoismaiden neuvoston valiokunnat, mukaan lukien valiokuntien puheenjohtajat ja sihteerit, ja pohjoismaiset puolueryhmät toteuttavat tätä ohjelmaa yhdessä.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

Pohjoismaiden neuvosto perustettiin vuonna 1952. Neuvostossa on yhteensä 87 valittua jäsentä Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Islannista sekä Ahvenanmaalta, Färsaarilta ja Grönlannista. Jäsenet jakaantuvat puheenjohtajistoon ja neljään valiokuntaan. Neuvoston puheenjohtajuus kiertää maiden välillä, ja varsinainen istunto pidetään maassa, jolla puheenjohtajuus kulloinkin on. Neuvoston tekemät päätökset lähetetään Pohjoismaiden ministerineuvostolle ja Pohjoismaiden hallituksille, jotka päättävät niiden toteuttamisesta.

Puheenjohtajisto
Yleiset poliittiset ja hallinnolliset kysymykset, budjetti, ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset (mukaan lukien kansalaisten turvallisuus, kehitysapupolitiikka, lähialuepolitiikka sekä arktisen alueen politiikka). Toimii yleiskokouksena istuntojen välillä. Johtaa neuvoston työtä, vastaa työn koordinoinnista yhteistyössä parlamenttien ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Osaaminen- ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta
Tutkimus ja koulutus, perus- ja toisen asteen koulutus sekä aikuiskoulutus, vapaa sivistystyö ja kansalaisyhteiskunta, urheilu, kielet, elokuva ja media, yleinen ja monimuotoinen taide ja kulttuuri, lasten- ja nuortenkulttuuri.

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta
Sosiaali- ja terveyspolitiikka, tasa-arvokysymykset, kansalaisoikeudet ja demokratia, ihmisoikeudet, -rikollisuus, maahanmuutto ja pakolaiset, perhekysymykset, lapset ja nuoret, huumeet, alkoholi ja väärinkäyttö, rakennus- ja asuntopolitiikka.

Kestävä Pohjola -valiokunta
Ympäristön- ja luonnonsuojelu, ulkoilu, luonnonvarat, kuluttajaoikeudet, kalastuksen hallinnointi, maatalouspolitiikka, elintarvikkeet, atomiturvallisuus, biologinen monimuotoisuus ja kestävyys.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta
Finanssi- ja talouspolitiikka, elinkeino, kauppa ja teollisuus, vapaa liikkuvuus ja rajaestetyö, liikenne ja liikenneturvallisuus, energia, työmarkkinat ja
työympäristö, alue- ja rakennepolitiikka, viestintä ja IT.

Tarkastuskomitea
Tarkastuskomitean tehtäviin kuuluu pohjoismaisin varoin rahoitettavan toiminnan parlamentaarinen valvonta.

Vaalikomitea
Vaalikomitea valmistelee istunnossa toimitettavat vaalit.

Pohjoismaiden neuvoston puolueryhmät
Vuodesta 1973 lähtien Pohjoismaiden neuvoston jäsenet ovat voineet muodostaa puolueryhmiä. Puolueryhmässä tulee olla vähintään neljä jäsentä, joiden tulee edustaa vähintään kahta eri Pohjoismaata. Tästä johtuen neuvostossa on myös useita jäseniä, jotka eivät kuulu mihinkään rekisteröityyn pohjoismaiseen puolueryhmään. Puheenjohtajisto päättää puolueryhmien rekisteröintiä koskevista säännöistä.

Pohjoismaiden neuvostossa on viisi puolueryhmää:

- Sosiaalidemokraattinen ryhmä
- Keskiryhmä
- Konservatiivinen ryhmä
- Vasemmistososialistinen vihreä ryhmä
- Vapaa Pohjola

Pohjoismainen hyöty
on keskeinen periaate pohjoismaisessa yhteistyössä. Sen lähtökohtana on: -yhteisillä ratkaisuilla saatu huomattava myönteinen vaikutus verrattuna saman hankkeen toteuttamiseen kansallisesti, ”yhdessä olemme vahvempia kuin kukin erikseen” -pohjoismaisen yhteenkuuluvuuden näkyvöittäminen ja vahvistaminen -pohjoismaisen osaamisen ja kilpailukyvyn parantaminen -Pohjoismaiden kansainvälisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen

tillsammans
Together
YHDESSÄ
Tillsammans
ΣΥΝΕΠΕΙΑ